

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ ՍԿԻԶԲԸ

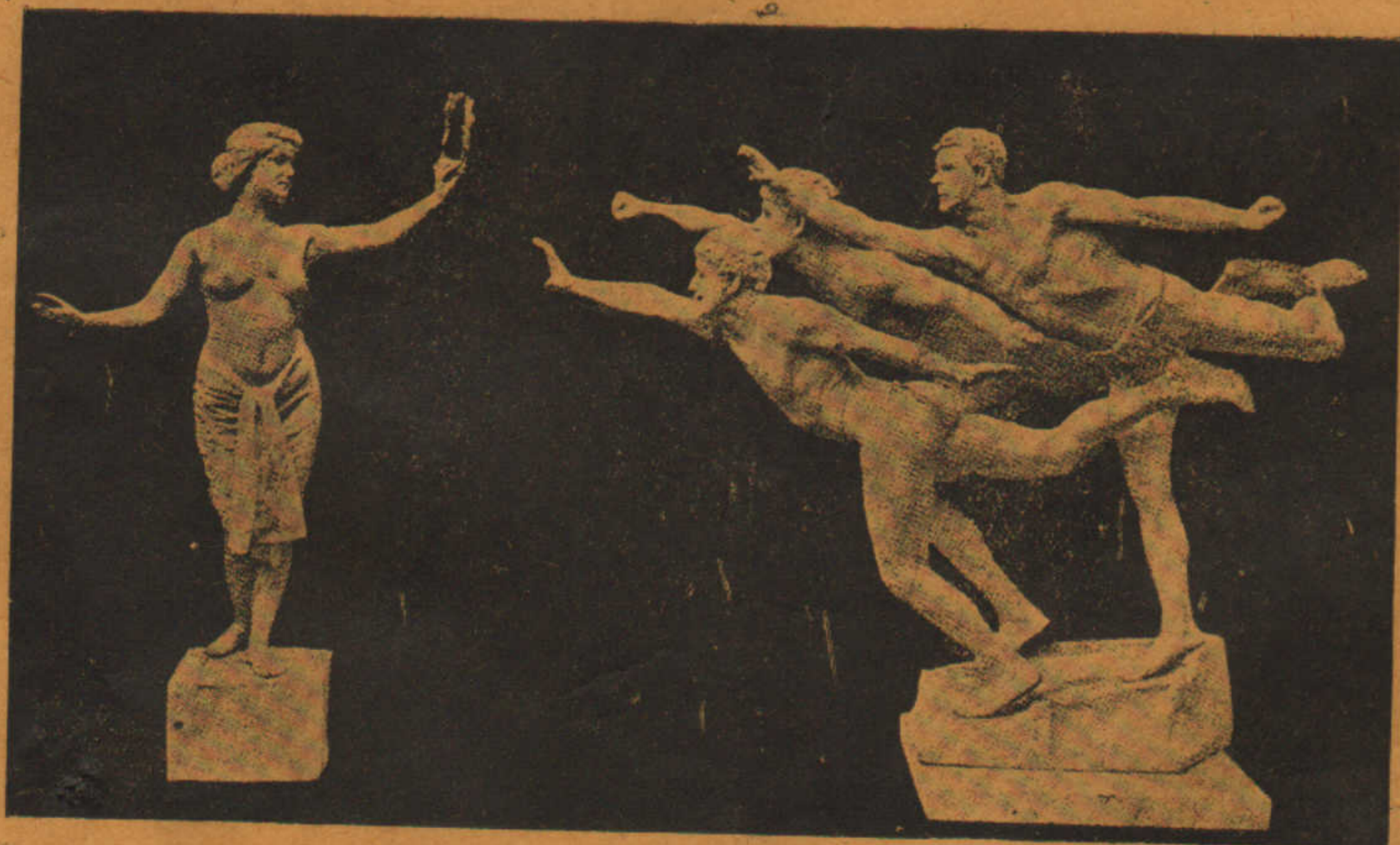
Խմբագիր
ԿԱՐՔ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Արսովաժեր
Տօֆ. Թ. ԹՈՎՈՍՅԱՆ

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 8

ԳԻՆ 5 ԼԷՎԱ

ԱՊՐԻԼ-ՄԱՅԻՍ 1926

ՄԵՐ ԻՏԷԱԼԸ

Յօդուածներու, քրակցութեան,
խմբագրական, այլ գրութիւններու եւ
բերբերու համար ինչպէս նաեւ դրամի
առաջնաց ու վարչական այլ գործերու
համար հասցէ՝

ԹՈՐԳՈՐ ՀԵՔԻՄԵԱՆ

Ֆիլիպէ (Պուլկարիա)

ХОМЕНТМЕНЪ organъ на Сп.
Д-во „Хоментменъ“ Пловдивъ Из-
датель: Д-р. Т. Томасянъ Редакторъ
Г. Газаросянъ

HOMENTMEN revue illustrée
Organ de l'Union Arménienne de Cul-
ture Physique et de Scoutisme Adresse !
T. Hékimian Philippople (Bulgarie)

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ ՍԿԻԶԲԸ

Խմբագիր
ԿԱՐՑ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Արսոնաժե
Տօք. Թ. ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 8

ԳԻՆ 5 ԼԷՎԱ

ԱՊՐԻԼ-ՄԱՅԻՍ 1926

ԽՐԲԱԳՐԱԿԱՆ

„ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ“ ԹԷ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

Մտերմական նամակով մը, — որուն զլխաւոր մասերը երեւցան «Հ. Մ. Լ. Մ.» ի նախորդ թիւով, — կիպրոսէն, Պ. Օննիկ Եազմաճեան կարեւոր հարց մը կը դնէր մէջտեղ:

Հակառակ իր հասցեայ առաջադրութեան, տեսակէտը հիմնական բնոյթ ունէր: Մանաւանդ որ, ոչ միայն մեր շրջանները այլևս առաջեր են նորմալ, սովորական վիճակ, այլևս 1918էն առիւն պայմանները, տրամադրութիւնները, ձգտումներն իսկ արմատապէս տարբերած են: Անկախ այն հանգամանքէն, որ Միութեան ծրագիր-կանոնադիրը նկատելի փոփոխութիւններու կը կարօտի, — պարագայ մը, զոր նկատեց, ըսոյց առաջիկայ ընդհ. Պատգ. ժողովին թողուց Ռուսճուքի խորհրդատուովը, — ես, սկզբունքով համաձայն եմ Պ. Օ. Եազմաճեանին, թէ՛ «հիմնովին պէտք է ձեւափոխենք սքառտական մեր ծրագիրն ու աշխատանքները»:

Անմիջապէս աւելցնեմ որ, այս տեսակէտը նորութիւն չէ ինքնին, և, յաճախ, այդ ուղղութեամբ մտածողութիւններ նկատուած են միութեան հին թէ նոր վարիչ անձերու մօտ: Ծիշո է, որ ընդհանուր հանգամանք կրող այս հարցերը իրաւասու չենք լուծելու և բանաձեւելու թերթերու կամ մասնակի, նոյնիսկ շրջանային ժողովներու մէջ: Բայց, մասնաւորապէս այս խնդիրը Հ. Մ. Լ. Մ. ի գոյութեան և կոչումին հետ զլխաւոր առնչութիւն ունի, ու կարծէր որ՝ մինչև առաջիկայ ընդհ. պատգ. ժողովը*) հրապարա-

կային վիճարանութեան մը նիւթ դարձնէինք զայն, կեզրոնացուցած ըլլալու համար տեսակէտները և հաշուած՝ հնարաւորութիւնները:

Առաւելապէս — դուցէ և ամբողջովին — անգլիական ուղղութեամբ կը տարուի Հ. Մ. Լ. Մ. ի մէջ, սքառտական դաստիարակութիւնը:

Իրենց կիրարկման ձեւերով դանազանութիւններ ունին ֆրանսականը, գերմանականն ու զուիցերականը: Սքառտական ձեռնարկը հետզհետէ ընդհանրական բնոյթ կ'ստանայ դրեթէ բոլոր երկիրներու մէջ: Իսկ Ֆրանսան ու Զուիցերիան ստանձին զայն փորձած են տալ անոր՝ նայած իրենց պայմաններուն, ժողովուրդի բարքերուն և տեղւոյն տուեալներուն:

Մենք, ինչպէս ըսի, ընդգրկեր ենք անգլիականը:

Կ'ընդունիմ, որ Հ. Մ. Լ. Մ. ի հիմնումի օրերուն, — երբ ծրագիրը կը մշակուէր — նուազագոյն անպատեհութիւնները ունէր անգլիական դրութիւնը՝ մեր միջավայրին ու մեր տղոց համար: Մանաւանդ որ ձեռնարկը պիտի կիրարկուէր Պօլսոյ և իր շրջակայ վայրերուն մէջ, ու զգալապէս կան եւրոպական մշակոյթի մը արդեցութիւնները: Ամերիկա, Եգիպտոս, կամ այլ դաղութիւններ արդէն իսկ զուրկ չէին այդ յարմարութիւնէն: Կարճ՝ — Հ. Մ. Լ. Մ. ք պիտի ըլլար առանձնապէս ֆիզիքական ու բարոյական (մարմնի ու հոգիի) բարձրացման նպատակով միութիւն մը՝ հետեւողութեամբ Պատրն Բաուլի սկզբունքներուն:

*) Ընդհ. Պատգ. ժողովը հաւանաբար կարելի ըլլայ գումարել այս աշխարհի փարիզի մէջ, եթէ շրջանները տան իրենց հաւանութիւնը՝ առժամ. Կեզր. Յանձնախումբին բերած առաջարկին:

Պատերազմը մեզ քայքայեց էր: Կոտորակներ էինք: Որբեր կային: Պէտք էր կազդուրուէինք: Ուրախ խանդավա՛ռ տրամադրութիւններու մէջ էինք ու ոգին, ձգտումը պէտք էր բարձր բռնել:

Հայ ընտանեկան հանդարտ կեանքին մէջ դատարակուած տղան, որ պիտի ստանար նաև համապատասխան դպրոցական կրթութիւն, խմբական, բնութեան ծոցին մէջ անկաշկանդօրէն կիրարկուող շարժումով մը պիտի ուսնայէր և շարժանք նաև իր մարմինը, դէպքերու, անակնկալներու, և վտանգին դիմադրաւելու, ինչպէս նաև փոխադարձ օգնութեանց, մարդկային և ազգային իր պարտականութիւններու պիտի ընտելանար՝ լաւագոյն քաղաքացին դառնալով հետզհետէ:

Ու այս բոլորը պիտի ըլլային արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող ընտանեկան և դպրոցական դաստիարակութեան կողքին, անոնցմէ դուրս՝ կեանքին մէջ տղան փորձուած ու չարքաչ նետելու համար:

Այս էր, գլխաւոր գիծերով 1918 ընդգրկուած և անկէ վերջ շարունակուող դրութիւնը:

Իսկ ատիկա պատշաճեցուած էր իր տեղին, պայմաններուն և հնարաւորութիւններուն:

Ունի՞նք այսօր նո՛յն այդ պայմանները, միջավայրն ու հնարաւորութիւնները: — որպէսզի շարունակենք նո՛յն այդ դրութիւնը:

Պարզ է պատասխանը, — ո՛չ:

Նախ՝ հիմնական, անբախտատելի փոփոխութիւն կրած է մեր միջավայրը: Լքած, հեռացած ենք մեր բնավայրը, — ցիրուցան, պառակտականօրէն խիտ կամ ցանցառ կերպով բաժնուելով աջ ու ձախ:

Միջավայրի այս փոփոխութեան հետ, փոխուած են նաև պայմանները: Ու ճնշի՛չ, անթոյլատրելիօրէն կաշկանդուած ենք — տնտեսապէս, ընկերայնօրէն և մշակութային տեսակէտով: Եւ արդէն խախտած, ու վատափոխուած են մեր ապրելակերպը ու կենցաղը, մթազնամ ու ստուերտած է՝ մեր մշակոյթը և քայքայուած, վտանգուած, այլանդակած է մեր նոր աճող սերունդը: Կան ևս դուրսի, շլացուցիչ, փորձանաւոր, աղճատող պարագաները: Չմոռնա՛նք ևս ուրիշ կարեւոր նախնի մը: Հայ ընտանեկան յարկը այսօր չի պահեր նոյնիսկ 1918ի իր մթնոլորտը: Տեղափոխութիւն, նոր բարքեր, տնտեսական հող, և դիրքի, աստիճանի, անցեալի անհամապատասխան աշխատանքներ վերցնելու հարկադրանքը՝ մոռցնել տուած են հին ու բարի օրերու տունէն ներսի բծախնդրութիւնը:

Եւ, այսպէս, այսօրայ զաղութահայ տղան, զուրկ է ընտանեկան կրթութենէ, և՛ մեծ մասով՝ շուկան է. իսկ վարժարան գացողը՝ պատահական, կամ խորթ կրթութեան մը ենթակայ: (Յիշե՛մ որ՝ Հ. Մ. Ը. Մ. ի շարքերուն մէջ առաւելապէս — 90 տոկոս — համեատ ու աշխատաւոր դասակարգի տղաքներ են և, հետեւաբար, զուրկ կանոնաւոր խնամքէ և կրթութենէ):

Չափազանց ցայտուն է պատկերը, աւելորդ է

ծանրանալ՝ ընդլայնելով գիծերը: Կ'ուզեմ յատկանշել միայն մէկ բան, — որ մինչ 1918-1922 ընտանիքէն ու դպրոցին տընթեր՝ կամ անոնց պակաս քողածը կոչուած էր լրացնել Հ. Մ. Ը. Մ. ը իսկ այսօր՝ ինչպէս ըսի՝ միջավայրի և պայմաններու աննպաստ փոփոխութենէն յետոյ, հայ տղան՝ մի՛շտ 90 տոկոսով՝ մնացած է փողոց, հաւասարապէս զուրկ — ընտանեկան, դպրոցական, ազգային, ֆիզիքական և քաղաքացիական դաստիարակութենէն:

Եւ ասիկա՛ անկարեւոր, աննկատելի երեւոյթ չ'է: Մանաւանդ որ այս շարադէտ կեցուածքը կը պատկանի ընդհանրապէս նորահաս սերունդին, որը վաղուայ «Հայ փողովուրդ»ը կոչուած է ըլլալու:

Ո՞վ պիտի թիալարէ այս վտանգին դէմ: Միամտութիւն է զայն հիմնովին չ'էրոքացնել կարծել, — համաձայն եմ: Բայց ցեղին դոյութեան հրամայողականը կը պարտադրէ, որ հնարաւոր չափերով՝ նուազեցնենք զայն՝ շարիքը աւելի թեթեւ ունենալու համար վաղը:

Ամփոփ, այդ ուղղութեամբ գործելու ատակ ի՞նչ ուժ ունինք մեր իրականութեան մէջ: Կուսակցութիւնները — անկախ իրենց ծրագրային-քաղաքական հանգամանքէն, ինչպէս նաև վէճի, պայքարներու, կիրքերու սրումէն ազդուող իրենց այսօրայ դրութենէն — նոր ծաղկող տղուն համար անհամապատասխան, անմարտելի և հետեւաբար վնասակար շրջանակներ են, ու անոր դեռ թարմ, շուտով ազդուելու ճկնութիւնը, ինչպէս նաև դէպքերէն և դատուութիւններէն արդէն իսկ մասամբ խաթարուած հոգեկան-նկարագրային վիճակը անսրբագրելիօրէն կը խաբարեմի՞ թէ իրենք իրենց, թէ այս կամ այն կուսակցութեան, և թէ ազգին անօգուտ, նոյն ի՛սկ վնասակար սարմը դառնալով:

Միւս կողմէ, ազգային կանոնաւոր, տիրական, ձեւաւորուած իշխանութիւնն չ'ունինք, որ ստանձնէ այդ անյետաձգելի աշխատանքը:

Ուրե՛մն, — ամենէն յարմար և կազմակերպ հողը Հ. Մ. Ը. Մ. է: Մանաւանդ որ, հանրային-հասարական լայն համակրանք կը վայելէ ան, անխտիր հոն տեղ ունին բոլորը:

Ի հարկէ՛, մեզմէ ոչ ոք կը ժխտէ գերադոյն այդ յանձնառութիւնը Հ. Մ. Ը. Մ.ին վստահելու ստիպողութիւնը: Բայց ատիկա բաւարար չ'է:

Օրուայ տուեալներուն, միջավայրին, պայմաններուն, և մեր շարքերը լեցնող տղոց նոր պահանջներուն համաձայն, պէտք է փոխենք նաև մեր աշխատանքի կերպերն ու դասախօսուած նիւթերը:

Մինչեւ երէկ քաղաքացիական հասկացողութիւնը կը պակսէր մեր տղոց: Վտանգներ պիտի դիմադրաւէին (զեռ, հրդեհ եւ այլն): Առաքինութիւններ և պարտաւորութիւններ պիտի ունենային: Այո՛, լս'ւ, զնահատելի բաներ էին ասոնք:

Բայց այսօրուայ հայ տղան, նախ քան այդ բոլորը, աչքը հաղիւ բացած, վերիվայրումներու մէջ է տրորուեր, մնացեր է անձար, հասակ մը նետեր ծուր

ու անխնամ, միտքով, հոգիով ու նկարագրով մնացեր է անտաշ ու խոպան:

Մաս մը կայ, որ կէս թողած է նախակրթարանը, ուրիշներ գրասեղանին բնաւ չեն մօտեցած: Կան և այլանունու ատակներ և սայթաքածներ: Իսկ գրեթէ ամբողջովին՝ այժմու հայ տղաքը տարրական ծանօթութիւնը չ'ունին՝ մայրենի լեզուի, ազգային պատմութեան, աշխարհագրութեան, հայ աւանդութիւններու, ընդհանուր-գիտական աստիճան, կարեւոր հարցեալ մասին: Եւ ասիկա՝ մէկ, երկու երեք հատի մօտ չէ: Ամբողջ սերունդ մը:

Մտքի, նկարագրի՝ հոգիի այս բուսակութեան մէջ հեզնա՞նք է «կապ»երով, «հանգոյցներ»ով, «կրօն վանքներ»ով զբաղուիլ: Ատանք երկրորդական, մասնակի, հաւանակուն վտանգներու համար, կանխազգուշութիւններ են: Մեծագոյն վստահ կայ առջեւինս—սերունդին աղաքսումը, հայ ոգիին, հայ շունչին, հայ մտածումին սուերոսումը:

Ազգովին այս ալեկոծ ու փոթորակուժի օրերուն՝ մենք թողեր ենք մեծ, բացուած ծակը չողենաւին՝ որ ընկղմումի վտանգը կ'արագացնէ, ու կ'զբաղուինք կայմերուն չունաներով, կերակուրի պատրաստութեան կերպերով, կամ դէպի ցամաք կամուրջ ձգելու երկրորդական, հանդարտ պարագաներու յոտուկ աշխատանքներով:

Այո՛, ատանք բոլորը, իրենց կարգին, անհրաժեշտ բաներ են 20րդ դարու տղուն համար: Բայց մարդը պատրաստելէ առաջ մենք ասիպուած ենք հայը պատրաստել: Յեղը՝ արտաքինապէս վտանգուած, ներքինապէս՝ ցիրուցան, ու դժնդա՛կ, քա՛յքայու պայմաններու մէջ է: Առաջացող սերունդը իր կոչումին գիտակցութիւնը չ'ունի, ոչ ալ՝ համապատասխան ոյժ, պատրաստութիւն և ազդակներ:

Անհրաժեշտ է թողուլ բոլոր արտաքին ձեւերը ու փայլերը, եւ ամփոփուիլ, խոստանալ, կեդրոնանալ՝ ստիպողական, մեր գոյութիւնը պայմանաւորող աշխատանքներու շուրջ:

Հ. Մ. Ը. Մ. — կրկնենք նորէն — լաւագոյն գե-

տինն է այդ բանին համար: Ու ատեն է, որ տարապայման պէտքերուն առջեւ, անիկա զգալի փոփոխութիւն դնէ իր առաջադրութիւններուն մէջ: Այո՛, իր բայատուկ բացատրութեամբ՝

Հայ Մարմնակրթական Ընդհ. Միութիւնը պէտք է դառնայ

Հայ Մշակութային Ընդհ. Միութիւն

կամ՝ աւելի ճշգրիտ, պարզ լեզուով՝ դպրոց մը, որոշ ծրագրով և ուղղութեամբ, ուր հայ տղան, — դորձաւորը, արհեստաւորը, որրա, բարեկեցիկը կամ օտար վարժարանի աշակերտը — պիտի գայ ստանալ ինչ որ ընտանիքէն ստանելու հնարաւորութիւն չ'ունի այսօր, պիտի սորվի այն բոլորը ինչ որ անհրաժեշտ է հայ մարդուն համար, (Ազգ. պատմութիւն, աւանդութիւն եւ այլն) և յետոյ, իր կարգին, պիտի արուի իրեն ընդհանրապէս քաղաքացիին յոտուկ դաստիարակութիւնը:

Ասիկա ստիպողական է, ժամանակին պահանջն է, մեր վաղուայ գոյութեան համար անփոփոխ լի պայման է: Ու ան կը կարօտի ամենալուրջ ուսումնասիրութեան, ստեղծելու համար՝ մեր պայմաններուն, տղոց ընդունակութիւններուն, վաղուայ պահանջին և ցեղին գոյութեան համապատասխան ընդհանուր ուղղութիւն մը և խնամուած, հնարաւոր ծրագիր մը:

Անշուշտ, այս աշխատանքը չպէտք է չիսթել արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող մշակութային միութիւններուն հետ: Անոնք հասարակական բնոյթ ունին: Մեւք պիտի ջանանք ստեղծել զպրոցը՝ իր բարոյական, մտաւոր, եւ ֆիզիքական դաստիարակութեամբ, բայց — հայ դաստիարակութեամբ:

Իսկ այդ աշխատանքը, իմ կարծիքով, մենք առաւելապէս պիտի կեդրոնացնենք փոքրերուն վրայ: մշտեք արդէն ծուռ են բուսեր, ու թեթեւօրէն կը հեզնեն ամէն սրբութիւն՝ սպառելով պարասրահներուն մէջ կամ գիրք թեւերուն վրայ...

Բայց, հետաքրքիր է, նաև, ուրիշներուն կարծիքը:

ԿԱՐՕ

ԴԵՌՍՏԻ ՎԱՋՈՂՆԵՐ, ՅԱՏԿՈՂՆԵՐ ԵՒ ԱՐՁԱԿՈՂՆԵՐ
 ԿՐՆԱՔ ՄԱՐԶՈՒԻԼ, ՆՈՅՆԻՍԿ ԵԹԷ ՉՈՒՆԻՔ,
 Ո՛Չ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՎԱՋՔԻ ՃԱՄԲԱՆԵՐ, Ո՛Չ ՄԱՐԶԻՉ,
 Ո՛Չ ՄԱՐԶՈՒՄ (մասած), Ո՛Չ ՏՈՒՇ
 (Դրուած՝ Փեօ Անտի կողմէ)

Ահաւասիկ կարգ մը խրատներ այն արկերներուն համար որոնք նոր կը սկսին եւ իրենց տրամադրութեան տակ չունին մարգարան մը (սթատ):

Գեղեցիկ օղերու և տաքերու հետ միասին, աշակերտ կը սկսի նաև աթլէթիզմի եղանակը: Բազմաթիւ երիտասարդներ, տակաւին վերջին ողիմպիականներու ազդեցութեան տակ՝ պիտի ուղէին փորձել իրենց կարողութիւնը, մարզուիլ (սանթրէնէ), և արշէն իսկ կ'ուզեն նսեմացնել զիրենք կանխող ախոյեանները: Բայց իրենց այս առաջին եռանդը չուտով կը մարի երբ կը տեսնեն թէ իրենց կը պակասի վազելու մասնաւոր ճամբայ մը, մարզիչ, մարձող(մադէօր), տուչ, վերջապէս հարուստ խումբերու ունեցած ամէն տեսակ հրապուրիչ զետեղումներ:

Անշուշտ փափաքելի է որ աթլէթ մը իր տրամադրութեան տակ ունենայ ամէն տեսակետով հարուստ ու ճոխ մարզարան մը: Բայց մարզական այս ճոխութիւնները անհրաժեշտ չեն սկսնակի մը համար: — Սկսելու համար ան պէտք չունի 1/10 երկվայրկեան ցուցնող (froisoleք)ի և կամ մինչև միլիմէթրը նշանակող ցատքելու ձողերու: — Իր փափաքին գոհացում տալու համար բաւական է ազատ միջոց եւ շատ քիչ գործիքներ: — Մէկը որ իրապէս կը սիրէ գնդերային ձիգերը, կրնայ միշտ իր տրամադրութեան տակ գտնուող միջոցներով իրագործել իր երազները:

Այս միջոցները կրնան առաւել կամ նուազ կատարեալ ըլլալ ըստ ենթակային հնարամտութեան, բայց ամէն պարագայի բաւական են որպէս զի, մէկը որ ընդունակութիւն ունի, կարենայ զարգացնել իր կարողութիւնները: — Այն ատեն վստահ եղէք թէ չափազանց քիչ պիտի ըլլայ բացարձակապէս չյաջողողներուն թիւը:

Յաճախ շատ սխալ գաղափար մը կը տիրէ աթլէթիզմի վրայ: Շատեր կը կարծեն թէ միայն վարպետ եւ խիստ գաղտնի պահուած խորամանկութիւններու շնորհիւ է որ կարելի կ'ըլլայ լաւ արդիւնքներ ձեռք բերել: Մեծ սխալ մըն է ատիկա: Նոյնիսկ ըստ իս մարզական այդպիսի նրբութիւններուն պէտք է դիմել միայն շատ վերջերս: Նախ եւ առաջ պէտք է ձգել որ բնութիւնը խօսի և հասկնալ թէ ի՞նչ կարողութիւններով օժտած է ան զձեզ:

Յետոյ՝ անհրաժեշտ է հաճոյք զգալ այն բանէն զոր կ'ուզէք ընել: Ուրեմն պէտք է հետեւ կենալ ամէն տեսակ բարդութիւններէ: Ի սկզբան զուարճացէք կարելի եղածին չափ պարզօրէն: — Ինքզինքնիդ միջոցներէք միեւնոյն շարժումը իրարու վրայ չափէն տակի կրկնելով:

Դեռատի աթլէթներ, ձեր մարզանքներուն մէջ այլազանութիւն դրէք. ձեր առաջին իսկ քայլերէն մասնագիտութեան մի հետեւիք: — Վաղեցէք, ցատքեցէք, նետեցէք ժամանցի, զուարճանալու ատիճանով միայն:

Առաջին իսկ վայրկեանին մ'աշխատիք ընդօրինակելու այս կամ այն ախոյեանին ձեւերը, որոնց օգտակարութեանը չէք կրնար թափանցել եւ զոր սակայն անհրաժեշտ կը կարծէք յաջողելու համար: Աւելի վերջն է որ - երբ պիտի սորվիք սիրել «շարժումը» իր սրբաբաժնի ֆիզիքական հանգստութեան համար: Հասկնալէ վերջ անոր կրթիչ կարողութիւնը, ուսումնասիրելէ յետոյ իր մեքենականութեան «ինչո՞ւն» - պէտք է խորհիք ոձին (սքիլ) վրայ: Աւելի վերջն է միայն որ պէտք պիտի ունենաք խորհելու մարզանքի (անթրէնքման) բարդութիւններուն եւ նըրբութիւններուն վրայ որոնք կարելի չէ ձեռք բերել առանց տքնազին ձիգերու, առանց ձեր կողմէ անձնագոհութեան եւ համակերպութեան ոգիի, եւ առանց այն բոլոր դժուարութեանց որոնց կը հանդիպի մարզիկը իտէալ մարզադաշտի մը, կատարելագործեալ գործիքներու, մարձումներու եւ ջրաբաշխական խրամքներու պակասին պատճառաւ: Բայց որպէսզի լաւ համոզուիք թէ սխալ ճամբու կը հետեւիք երբ կ'ուզէք սկսիլ այն տեղէն ուրիշ պէտք էր վերջացնէիք, գիտցէք թէ ի գին վերջ թուած դժուարութիւններուն ձեռք բերելիք արդիւնքնիդ ձեզի անհրաժեշտ ելող կարողութեան 10% չի պիտի ներկայացնէ: — Այս համեմատութիւնն իսկ արդէն աթլէթիզմին հասցէին ամէնամեծ գովեստն է. ան կ'ուսուցանէ որ աթլէթիզմը բացարձակապէս բնական մարզանք մըն է. — Հան կարելի չէ յաջողիլ, նոյն իսկ միջակ չափով մը կապկուտութիւններու, խորամանկութիւններու կամ մասնաւոր կերպով ուսումնասիրուած դաստնի ձեւերու շնորհիւ: — Ոճը (սքիլ) չէ «ամէն բան» ինչպէս կը փորձուին կարծել շատեր:

Միայն աթլէթիզմը, նոյն իսկ, միեւնակը, կրնայ ի յայտ բերել ազդի մը ֆիզիքական կարողութիւնը և զոր կարելի է ազատցուցանել ճշգրիտ թուանշաններով: — Ամենագեղեցիկ օրինակը տրուած է մեզի Ֆինլանտացիներու կողմէ: — Ասոնք հետեւ են ունենալէ իտէալ վազքի ճամբաներ, արտակարգ կարողութեան տէր մարզիչներ, և որոնց սակայն, ողիմպիականներու մէջ խաղացած դերը ծանօթ է հանուր աշխարհի: Կատարելապէս կարելի է աթլէթիզմ ընել առանց ընդարձակ մարզադաշտեր ունենալու ձեր տրամադրութեան տակ: Անհրաժեշտ են միայն կարգ մը նախազգուշութիւններ: Ահա այս նիւթերուն վրայ է որ կ'ուզեմ խօսիլ:

Ո եւ է մարզանքի (անթրէնքման) մէջ, իբր առաջին սկզբունք պէտք է ընդունիք թէ՛ «արագութիւնը կենսական յաշկուքիւն է»: Ամէն սկսնակ պէտք է դէպի ան ձգտի: Ուրեմն փոխանակ ջանալու ըստ բախտի երկար հեռաւորութիւններ կտրելու՝ միջակ արագութիւնով և միջակ արդիւնքի մը համար, աւելի լաւ է ջանալ կարճ միջոցներ կտրելու արագօրէն:

Խնամուած վազքի ճամբու մը պակասութեան պարագային կրնաք ընտրել կարելի եղածին չափ հարթ ճամբոյ մը: Պէտք է վազել այդ ճամբուն եզերքի կակուղ հողին վրայէն, միշտ կտրելի է կակուղ հողով արահետներ գտնել: — Այս ճամբուն վրայ խնամով կը նշանակէք պզտիկ նշանադրութիւններ իւրաքանչիւր 50 մէթրը անգամ մը մէկ հատ: — Բախտաւոր է ան որ կրնայ 200 մէթրնոց ուղիղ ճամբոյ մը գտնել: — Երբ արագութեան համար կը մարդուիք պէտք է ձեր գործունէութեան չափը մինչեւ 50 մէթր յառաջ մղէք: Միշտ վազեցէք ձեզի համար աւելի նպաստաւոր ուղղութիւնով, այսինքն հովին ուղղութիւնով կամ դէպի գառիվայր՝ եթէ կայ հողի թեթեւ շեղութիւն մը:

Ձեռք առնելիք միակ զգուշութիւնը պիտի կայանայ մարզանքի տեսողութիւնը կարճեցնելուն մէջ՝ եթէ հողը չափազանց կարծր է, և, պէտք է ձեր մկանային կազմը տաքցնել նախ քան մեծ ճիգեր արտադրելնիդ: Սկիզբները նորավարժը պէտք է խուսափի կանգ առած մեկնումներէ: Ամէն փորձի օր պէտք է սկսիլ 400 մէթրի մօտ վազքով՝ ոտքին ծայրերուն վրայ, փոքր արագութիւնով, սկսելով քայլերու փոքր քաջուածքներով (Ֆուլէ), զոր աստիճանաբար կը մեծցնէք մինչեւ քայլերուն բնական քաջուածքը:

Ասկէ վերջ կը գատարէք քանի մը ճկունութեան փորձեր, օրինակ ոտքերը իրարու միացած դիրքով և առանց ծունկերը կտրելու ջանալ ոտքին ծայրերուն հպիլ ձեռքերով: Յետոյ նոյն փորձը ոտքերը իրարմէ հեռու: — Ծունկը ըստ կարելւոյն շատ վեր բարձրացնելով սրունքը առաջ երկարել, — կոնքին վրայ դառնալ՝ ոտքերը և քաղուկները իրարմէ բաց եւն: Երբ սրունքները բաւական վարժ զգաք, կը սկսիք վազել քանի մը հարիւր մէթր, քայլերու փոքր և կանոնաւոր քաջուածքներով:

Յետոյ կը փոխէք փորձին տեսակը և կը սկսիք, օրինակ՝ ծանրութիւն նետելու: — Օրինական չափով զուտի մը չգոյութեան պարագային կրնաք քաւականանալ քարի մեծ կտորով մը, որը առանց անպայման դնուածն ըլլալու պէտք է՝ կարելի եղած չափով, ձեռքի յարմար գայ: — Սկսնակ մը միշտ միւսնոյն քարը պահելու է որպէսզի իր յառաջդիմութիւններուն կարենայ հետևել: Քարին ծանրութիւնը պէտք է այնպէս մը ըլլայ որ կարողանաք գայն մէկ ձեռքով և առանց ճիգի վերցընել և ուսերնուդ վրայ դնել: Կլոր շրջանակ մը ունենալ պայման չէ, բաւական է զծել իրարմէ 2 մէթր հեռաւորութիւնով երկու զուգահեռակտն դիմել: — Նախ աջ բազուկով տասնեակ մը անգամ կ'արձակէք, որմէ վերջ նոյն փորձը կը սկսիք ձախ ձեռքով:

Յետոյ դարձեալ կը սկսիք 2—3 անգամ արագ 50 մէթր վազել, զգուշանալով յանկարծակի կանգ առնելէ՝ անմիջապէս որ նպատակակէտին հասնիք: — Տասը վայրկեանի մօտ հանգիստէ մը վերջ կը սկսիք ցատկել: — Դարձեալ՝ նախ և առաջ քանի մը ճկունութեան փորձեր կը կատարէք: Օրինակ երկու սը-

րունքները փոխն ի փոխ կարելի եղածին չափ վեր բարձրացընել, ծունկերուն վրայ իջնել եւն: Կանգ առած հեռաւորութիւն ցատքելը կարելի է դիւրաւ իրագործել: Սակայն լաւ է որ իւրաքանչիւր փորձի օր ցատքելու տեսակը փոխէք: Օր մը կեցած հեռաւորութիւն, օր մը ոյժ առած բարձրութիւն ցատքել, եւայլն:

Ամէն երկու փորձի օրը անգամ մը կը վարժուիք երկար վազքի (քրէն), որը հետզհետէ շատնալով կը հասնի մինչեւ 1000 մէթրի: Այս բանին համար պէտք է գործածէք ժամացոյց մը որով կարող կ'ըլլաք իւրաքանչիւր 200 մէթրը անգամ մը հաստատել ձեր ընթացքին կանոնաւորութիւնը: Այս կերպով կրնաք համեմել ձեր արագութիւնը և ճիգը:

«Փորձերը կը վերջացնէք 400 մէթր վազքով մը՝ առանց ճիգի բաւական մեղմօրէն, հանգստանալու համար: Ուշադրութիւն պէտք է ընէք որ լաւ չնչէք և վազքը շնչասպառ վիճակի մէջ չվերջացնէք:»

Երբէք հարկ չկայ գիտական տուչի, սակայն եւ այնպէս պէտք է որ խորհիք ջրարուժութեան վրայ: — զոյլ մը ջուր, կտոր մը լաթ կամ սպունգ խնդիրը հիմնապէս կը լուծեն: — Լաթը կամ սպունգը թրջելէ յետոյ կը սրբէք ձեր մարմինը՝ աշխատելով որ մարմնոյն վրայ քրտինք չմնայ: — Եթէ օդը տաք ըլլայ զոյլը կը թափէք ձեր գլխէն վար եւ յետոյ լաւ մը կը չորցուիք:

Այս բոլորին մէջ մի գործածէք ո՛չ մէկ օժանելիք կամ նմանօրինակ նիւթեր, փորձերէն ո՛չ առաջ եւ ո՛չ ալ յետոյ, բացարձակապէս անօգուտ եւ յաճախ վնասակար է տարիկա:

Այս ձևով ամէն օր մարզուիլը խնդրութիւն պիտի ըլլար, շարաթական երկու օր լիուլի կը բաւեն: «Այն օրերը որ ճկունութեան նախնական փորձերէն յետոյ դնդերները յոգնած եւ կարծր կը զգաք մի շարունակէք մարզանքը:» — Ի՞նչ կը վերաբերի մարձու մի կրնաք բոլորովեւ հրաժարիլ ատկէ: Աւելի լաւ է բնաւ մարձում չընել քան գէշ ընել: Յանձնարարելի է միայն որ ջուրով սրբուելէ վերջ լաւ եւ չոր չփում կատարէք ամբողջ մարմնոյն վրայ:

Մարզուելու համար նախընտրելի են արեւոտ ժամերը, «բայց պէտք է խուսափիլ ճաշին յաջորդող 2—3 ժամու միջոցէն»: Լաւագոյն պահը կարելի է նկատել իրիկնադէմը: — Թերեւս քիչ մը յոգնած ըլլաք օրուան աշխատութենէն վերջ, բայց դնդերները նուազ կարծր կ'ըլլան քան առաւօտուն կանուխ:

Ինչպէս կը տեսնուի, աթլէթիզմը սկսելու եւ կիրարկելու համար հարկաւոր չեն ողիմպիական մարզադաշտեր եւ ճոխ մարզարաններ: Յարզ գրաճներս կարելի է շատ դիւրաւ կատարել ճամբու մը եզերքը, դաշտի մը մէջ:

Միայն թէ պէտք է դադարիարներու շարայարում մը ունենաք եւ ըսէք դուք ձեզի թէ՛ «Լաւագոյն մարզանքի իսկ անօգուտ է, եթէ կատարելապէս կանոնաւորուած եւ ժուժկալ կեանք մը չը վարէք: Լաւ աթլէթ մը ըլլալու համար պէտք է հետևել ատողջ

Մեր ԱնՈՅԵԱՆՆԵՐԸ

ԺԻՐԱՅԻ ԽԹԻԿԵԱՆ

1924ի Յունիսին էր որ Ժիրայր ի թիկեան Փարիզի մէջ կտորեց երկաթ նետելու մեր ազգային մըրցանիչը: Այդ օրէն ի վեր չի ձգեցինք իր հետքը, հետաքրքրուեցանք իրմով, քաջալերեցինք զինքը, սա յոյսով թէ անիկա աւելի լաւ արդիւնք մը ձեռք բերել պիտի յաջողէր: Երեւակայեցէք, խնդրեմ, 12 մէթր 80 սանթ., առաջին եկողին գործը չէր, և աւելին, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ հազիւ չորս-հինգ մարզիկ կրնան երկոթը նետել այդքան հեռուն, ու մեր հերոսը շատ աւելին ալ ընելու կարողութիւնը ունէր:

Անցեալով կը խօսիմ, որովհետեւ չ'եմ գիտեր թէ ներկայի իր վիճակը, այսինքն Ֆորսը ի՞նչ է. անցեալ եղանակին այնչափ յուսախար ըբաւ մեզ, որ կը վարանիմ յուսալ թէ այս տարի աւելի լաւ արդիւնքներ ձեռք պիտի բերէ: Յամենայն դէպս, սքանչելի մարմինով, լաւ մկաններով մարզիկ մըն է, որ կրնայ, քիչ մը կամքով և քիչ մը եռանդով գեղեցիկ գործեր տեսնել:

Նոսած 1902ի Յունիսին Պոլիս, Սամաթիոյ մէջ Ժիրայր իր պատանի տարիքներուն իբր մարզանք լողալ միայն գիտէր և գրեթէ անոր շնորհիւ է որ իր մարմինը այդքան զարգացած է: Հոս փակազիծ մը քանալով կ'ուզեմ մեր աղոց շեշտել լողալուն կարեւորութիւնը. ոչ միայն հաւանական արկածի մը դէմ դնելու, այլ առողջութեան, մարմնի բարգաւաճման համար պէտք է ամէն ոք լողալ սովորի:

Զինադարձէն վերջ երբ Պոլսոյ երիտասարդութիւնը խանդավառութեամբ կ'արձանագրուէր Հ. Մ. Ը. Մ.ի շարքերուն մէջ, Ժիրայր ալ հոսանքէն տարուելով — ցամաքի վրայ սակայն — ինքզինքը կը գտնէր Սամաթիոյ համեստ մարզարանին մէջ, ուր ի տես իր հակայ կազմին, ձեռքը տուին 7¼ քիլոնոց գունտը որ — ով համեստութիւն — առաջին անգամէն կը նետէր 10 մէթր հեռուն: Փորձը յաջող էր, և մեր հերոսը շարունակեց — 10 մ. 95 ս.ով երրորդ:

ապրելակերպի մը, չը խմել երբեք ալքօլ, շատ քիչ գինի և երբէք չը ծխել: Պէտք է ջանալ խաղաղ բուն մը ունենալու, ու չըզպակիլ, կանուխ ելլել և ճշգրտօրէն միեւնոյն ժամերուն: Մեծապէս կ'օգտուիք եթէ կարենաք անկողնէն ելլելէ յետոյ և աշխատութենէ առաջ կէս ժամ փոքր և համաչափ քալուածքով պտոյտ մը ընել:

Ուրեմն, ամէն բանէ առաջ, անհրաժեշտ է ունենալ լաւ կամք մը, ըլլալու համար յաղթանդամ և գեղեցիկ մարզիկ մը:

ԺէՅ ԱՆՏՐԷ

(Թաօզմնք Ա. Մ. Խաւսաւեան)

Ժիրայր սկաւառակ կը նետէ

Պոլսոյ Միջ. առաջին ողիմպիականին մէջ, 11 մ. 18 ս.ով երկրորդ՝ 1922ի Հայկ. Լ'նդհ. Ողիմպիականին մէջ — մինչեւ 1923, երբ անցաւ Պուլկարիա, (Ֆիլիպէ) ուր մնաց տարիէ մ'աւելի:

1924ին էր որ Ժիրայրի համար մարզական նոր շրջան մը սկսաւ — կատարեալը, իրականը — երբ եկաւ Փարիզ և անդամակցեցաւ C.A.S.C. միութեան: Մարզիկ մը, որքան ալ ինքնատուր ձիրքերով, յարմարութիւններով օժտուած ըլլայ, չի կրնար իր առաւելագոյնը արտադրել առանց որոշ ցուցմունքի, առանց որոշ մէթոտի, պէտք է զայն առաջնորդել, կերտել, և այն ատին կրկինը կուտայ ձեզ:

Ժիրայր այդ հսկոյ միութեան գլխաւոր մարզիչին մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձաւ և արագօրէն յաւաքիմնց, ուսումնասիրեց գլխաւոր ախտյաններու կերպերը, սերտեց նետելներու սքիլները և մտաւ կատարելութեան ճամբուն մէջ: Ասիկա տեղի կ'ունենար 1924ի ամբան, երբ Ֆրանսայի մէջ Ժիրայր երկրորդ նետողն էր (13 մէթրը անցած էր փորձերու միջոցին) հռչակաւոր մարզիկ Բաօլիէն վերջ: Ասիկա մեզի համար արդար հպարտութիւն մըն էր անշուշտ: Ամէն կողմէ զինքը կ'ուզէին, ամէն լրագիր իր մասին կը խօսէր, մեր հերոսը շուարած էր — այն աստիճան որ մոռցաւ այլեւս նոյն մարզիչին հանդիպելէ և յամբարար վերադարձաւ դէպի 10 և 11 մէթր:

Ասիկա սակայն տեղի կ'ունենար անցեալ տարի այս եղանակին անիկա մտադրած է, վստահօրէն, վերսկսիլ իր կանոնաւոր փորձերը, խնամք տանիլ իր մարզական պատրաստութեան, և մեզ տալ նոր, հինէն շատ աւելի բարձր մրցանիչ մը:

Ես կրնամ վկայել թէ Ժիրայր իր խօսքը յարգող է. հակառակ իր կարգ մը թերութեանց — որոնք երիտասարդական խանդավառութեան ծնունդ են — անիկա սքանչելի տղայ մըն է, պատուական մարզիկ մը, որ մեզ գեռ կրնայ շատ մը անակնկալներ ընել:

Ուրեմն ի մօտոյ...

ՆԿԱՐԻՉ Բ.

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՐՄՆՏՆՈՂ ՄՍՐԴԸ

Սեղանի մը վրայ քանի մը առարկաներ կը դրուին որոնց շուրջ խմբակները հաւաքուելէ վերջ խաղին վարիչը անոնց կը պատմէ պատմութիւն մը, օրինակի համար հետեւեալը:

«Թ. Փազարճըզի մէջ շողեկառքի պաշտօնեաները կառախուսեցին մարդ մը վար իջեցնելով ոստիկանութեան կը յանձնեն ըսելով որ գնած տոմսակով մինչեւ Թ. Փազարճըզ գալու իրաւունք չունէր: (Տոմսակը առնուած էր Սարամպէի համար):»

«Զինք ձերբակալելէ վերջ ոստիկանները կը տեսնեն որ մարդը յիշողութիւնը կորսնցուցեր է... կը ջանան անոր ինքնութիւնը երեւան հանել:

«Մարդուն վրայ գտան միայն այս սեղանին վրայ դրուած առարկաները:

«Իւրաքանչիւր խմբակի երեք վայրկեան պիտի տրուի այս առարկաները քննելու որմէ յետոյ պէտք է առանձնանան ու իրենց խմբակներն միջոցաւ իրենց եզրակացութիւնը յայտնեն այս մարդուն ով ըլլալուն մասին»:

Անշուշտ ամենէն բանաւոր և ուշիմ հետեւողութիւնները հանող խմբակը կ'ստանայ առաջնութիւնը:

Ցուցադրելու յարմար առարկաներ կրնան ըլլալ. — Սանուր մը, եղունքի մկրատ մը, ակոսայի քշփորիկ մը (որոնք մաքուր և խնամօտ սովորութիւններ ցոյց կուտան) — Թաշկինակ մը որուն վրայ լուացքի թիւ մը կայ չինական մելանով գրուած (որ կ'օգնէ մարդուն ինքնութիւնը ճշդելու) — քիչ մը փոքր արմէքով մետաղէ դրամ (որ աղքատութիւն կամ գողութիւն կը յայտնէ) — Թրամուէի գործածուած տոմսակ մը (որմէ կարելի է հասկնալ քիչ առաջ անոր ուր ըլլալը) — շողեկառքի ասարգիք մը որուն մէկ էջը, օրինակի համար Գոսթէնէցի մասին խօսուած թերթը, ծալուած է (որմէ կարելի է գուշակել թէ մարդը ուր կը բնակի և կամ ուր սովոր էր յաճախ երթալ) — քանի մը հատ մատիտ և ինքնահոս գրիչ մը (որ հաւանական գրադարձի մասին գաղափար մը կուտայ), ևւայլն:

Երեք վայրկեան վերջ խաղին վարիչը կը հրաւիրէ խմբակները որպէսզի իրենց տեղեկագիրը գրաւոր յանձնեն ու ընտրեն ալ բաղդատելէ վերջ խաղին արդիանքը կը յայտնէ:

ՄՈՒՆՁ ՊԱՏԿԵՐ-ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Այս խաղին մէջ խմբակները սկսուածներու բացակայութեան քանի մը հատ մունջ պատկեր-խնդիրներ կ'որոշէ: Յարմար կ'ըլլայ մասնակցող խմբակներու թիւին չափ խնդիրներ ունենալ:

Նախ խմբակները ներս կը կանչուին և ըւրաքանչիւրին հինգ վայրկեան կը տրուի ցուցադրուած մունջ պատկեր-խնդիրը ուսումնասիրելու:

Յետոյ խմբակներէն իւրաքանչիւրը կը քաշուի իր առաջնորդի քով որ կը հաւաքէ ըսկառուներու տուած բացատրութիւնները և եզած հը-

րուէրի մը վրայ իր եզրակացութիւնը կը յայտնէ խմբակներին:

Վերոյիշեալ բացատրութիւնը աւելի որոշ ընկու համար կուտանք հետեւեալ օրինակները:

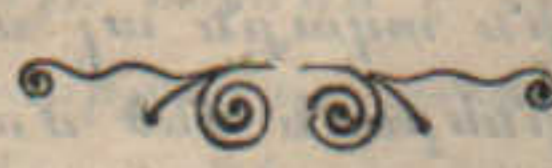
Պատկեր 1. Աթոռ մը, հովիւի գաւազան մը, գլխարկ մը որուն ժառանգչին քովէն որսի թռչունի մը փետուրը կը ցցուի, գետինը նետուած լրագիր մը որուն բացուած էջը երկրագործութեան վրայ կը խօսի, ու նաեւ աղտի համար գործածուած զոյգ մը կաշիէ ձեռնոց որոնք նմանապէս գետինն են: Խրմբակները պարտին կրցածնուն չափ ընդարձակորէն նկարագրել քիչ տուաջ այս աթոռը գրաւող անձը:

Հետեւողութիւն: Այդ մարդը երկրագործութեամբ կը հետաքրքրուէր ինչ որ թերթին բաց էջը և հովիւի գաւազանը ցոյց կուտան: Հաւանաբար որսորդութեամբ ալ կ'ըրաղէր քանի որ որսի թռչնոյ մը փետուրը կայ գլխարկին վրայ: Թէեւ գաւազանն հովիւ մը, կամ ազարակապան մը, կ'երեւի կաշիէ ձեռնոցները ցոյց կուտան որ այդ անձը բարձր դասակարգի կը պատկանի: Անշուշտ ուրիշ բաներ ալ կարելի է հետեւցնել, սակայն այսքանը բաւական է խաղին էութիւնը բացատրելու:

Պատկեր 2. Աթոռ մը որուն քով ոտք դնելու փոքր աթոռակ մը կայ այնպիսի դիրքով մը որ նրստողը կարելի է ոտքը հանգչեցնէ անոր վրայ: Աթոռին առջեւ կայ սեղան մը որուն վրայ կը գտնուին ծխամորճ մը, գիրք մը որուն մէջ ընթերցումի տեղը յայտնի ընող խաւաքարտ մը կայ, հեռագրի պարագ պաշարան մը, և մոխրամանին մէջ վոտած քանի մը լուցկի, գաւազան մը և գետինն ալ կապերտ մը: Խմբակներուն պէտք է ըսել որ քիչ առաջ հոս մէկը կար. ինչու համար մեկներ է և ինչպիսի անձ մըն էր:

Հետեւողութիւն: Մեկնող անձը այր մարդ մըն էր քանի որ ծխամորճ կայ: Հաւանաբար մեկնեցաւ հեռագիրը ստանալէ յետոյ, բայց քսնի որ ծխամորճը հոն ձգած է՝ կը յուսայ շուտով վերադառնալ: Բաւական մտմանակէ ի վեր հոս կը գտնուէր քանի որ վոտած լուցկիներ կան: Կամ կաղ էր և կամ հիւանդ, քանի որ ոտքերուն տակ կապերտ կայ ինչպէս նոսեւ գաւազան մ'ունէր, բայց հաւանաբար կաղ էր քանի որ ոտք դնելու աթոռակ մը կայ որոշ դիրքի մը մէջ: Իր կաղութիւնը թեթեւ էր քանի որ իր հեռագրին աղդած յուղման մէջ կրցած էր առանց գաւազանի ալ քալել: Ուշադիր ընթերցող մ'էր քանի որ կարդացած էջը խնամով նշանակած էր հեռագիրը բանալէ տուաջ, ևւայլն:

Այս կարգի պատկերները պատրաստելէ տուաջ հոգ տանիլ որ անհրաժեշտ առարկաներ ու մանրամասնութիւններ չպակսին և կամ սխալ չդրուին:

Լ Ե Ի Ո Ն Ը

(Պատմութիւն)

Թաղին տղաքը ամբողջ իր ճակատանքի մէջ են:

Ամէնքն ալ հաւաքուած վարժարանին կից պարտէզը, Յունվարի մէջ շատ քիչ տնդամ պատահող փայլուն արեւու մը ոսկի ձառագայթներուն տակ, իրենց նոյն օրը ձեռք բերած ոչ նուազ փայլուն յաղթանակը կը տարփողեն և խաղին մէջ պատահած բոլոր անցքերը իբրև մէյ մէկ նորութիւն իրարու կը պատմեն ու կը պատմեն:

Յաղթանակին իրենց տուած երջանկութենէն և գոհունակութենէն արբշխ այդ տղոց մէջ՝ քիչ ալ չէ թիւը անոնց, որոնք իրենք իրենցմէ ելած ինքզինքնին կը գովեն, կը հիւսեն իբրև թէ խաղի միջոցին պատահած այնպիսի անցքեր, որոնց միշտ հերոսը իրենք են, կը հրամայեն զանոնք մանաւանդ իրենց այն ընկերներուն, որոնք ներկայ չէին եղած խաղին:

Պարտէզ կը մտնեն նաև քանի մը ուրիշ երիտասարդներ՝ որոնք եւս ատեն մը այդ թաղին մարզական փառքերէն էին, իսկ հիմա, թէև քաշուած գործունէութենէ, սակայն շատ ալ անտարբեր չէին իրենց այդ «Մեր պատիկները» անուանած խումբին խաղերուն:

Հիմա բոլոր տղաք հաւաքուած այդ նորեկներուն շուրջ, նոր թափով մը կը պատմեն իրենց քաջագործութիւնները: Այսպէս, երիտասարդները շատ դժուարութիւն չկրեցին տեղեկանալու թէ նոյն առաւօտուն իրենց «պատիկները» շատ լաւ խաղէ մը վերջ՝ յաղթելով ուրիշ թաղի մը զօրաւոր խումբին, շահած էին բաժակ մը, թէ՛ յաղթական կօշը բրած էր Լեւոն և թէ՛ այս վերջինը իրենց մէջ ամէնէն լաւ խաղացողը եղած էր և շատ անգամ ծափահարուած:

Նորեկները փնտտեցին Լեւոնը տղոց մէջ, չգտան զայն սակայն, իրենց քով գտնուող տղաքն ալ զարմացան որ Լեւոն այնտեղ չէր:

— Տուն դացած պէտք է ըլլայ, կըրակացուցին:

Այդ յաղթանակը նոր ոյժ մը տուաւ «պատիկ» ներուն որ աւելի զօրաւոր կերպով փորին իրենց խումբին, ամէն շաբաթ իրենց մրցումները ուրիշ խումբերու հետ նոր նոր յաղթանակներ և յաջողութիւններ կ'արձանագրէին իրենց ի նպատա: Տակաւին ամիս մը առաջ անձանօթ այդ խումբը այժմ ինք եւս ունէր պղտիկ տեղ մը՝ այդ երկրին հայ մարզական կեանքին մէջ:

Թաղեցիներուն մէջ թերթերու մարզաշխարհի բաժնով հետաքրքրուողներու թիւը կրկնապատակուցու այն օրէն վեր, երբ հոն իրենց թաղին անունը յիշուեցաւ: Թաղական խորհուրդին յոխորտ ատենապետն ալ թուլցուցած էր մասամբ իր սեղմումները որոնցմով կը ջանար փակել տղոց առջեւ դուռը ազգային վարժարանի պարտէզին՝ իրենց միակ հաւաքատեղին: Խումբին տղաքն ալ այս անգամ սիրելի եղած էին թաղեցիներուն մեծ մասին: Լեւոն, Ազատ, Գեղամ կամ ուրիշներ երբ կ'անցնէին թաղին մէջէն,

առարկայ կ'ըլլային յաճախ պատահաններու ետեւէն այնպիսի ակնարկներու՝ որոնք մինչև այն ատեն կը սահմանուէին թաղին նշանաւոր մարդոց:

Տղաքը՝ իրենք ալ, գոհ էին բնական է: Բոլոր սրտով նուիրուած խումբին նպատակը եղող այդ կըրթիչ շարժումին՝ որ տակաւին քանի մը ամիս առաջ ջրհանկիրութիւն կը կոչուէր իրենց ծնողացը կողմէ, իսկ հիմա կը հետաքրքրէր ամէնքը, — գոհունակութեամբ կը տեսնէին իրենց ջանքերուն պարտակաւիլը յաջողութեամբ, կ'զգային նաև թէ օրէ օր իրենց մարմինը՝ եւ անոր հետ զուգընթաց իմացական և բարոյական որոշ կարողութիւնները կը զարգանային կանոնաւոր կերպով:

Իրենց մէջ սակայն մին՝ — այն որ մեծ բաժին մը ունեցած էր այս յաջողութեան մէջ — Լեւոնը կը հալէր հետզհետէ: Տակաւին քանի մը ամիսներ առաջ եղող իր կ'սրմիւր երեսները՝ որոնց վրայէն ծիծաղը չէր պակսեր երբեք, հիմա չէին ներկայացներ ոչ իսկ որոշ գոյն մը: Ատեն մը ինքն էր որ ամէն անգամ իր ընկերներէն առաջ կը հասնէր խաղավայր, և կ'ըստպատէր անոնց, իսկ հիմա միշտ մտայն ու տգոյն՝ հազիւ խաղը սկսելուն հիւսդ վայրկեան մնացած, գլխիկոր, աչքերը միշտ գետին յառած, կուզար իր տեղը պահելու խումբին մէջ: Խաղի միջոցին եւս, ա'լ դուք չէիք տեսներ այն Լեւոնը որ ամէնուն գովեաւորուն արժանացած էր երբեմն: Չէր կրնար հիմա իր այդ հին խաղին մէկ մասն իսկ երեւան հանել մրցման միջոցին: Այժմ ան դարձած էր ձախաւեր մը: Իր ընկերները նախ չմեղադրեցին զինքը, իր անյաջողութիւնները դիպուածին միայն վերագրեցին: Իրենց խմբապետը՝ միշտ վստահ Լեւոնին վրայ, շարունակեց միշտ անոր յատկացնել խումբին էն դժուար պաշտօնները:

Այսպէս անցաւ ատեն մ'ալ, սակայն կամաց կամաց ծայր տուին դժգոհութիւններ տղոց մէջ, երբ մանաւանդ քանի մը անյաջողութիւններ ալ եկան իբրև մէյ մէկ սեւ բիծ, նշանակուել խումբին մրցմանց տետրակին մէջ: Լեւոն, ինք եւս կը հասկնար թէ այս դժգոհութիւնները կը դառնային իր շուրջը, և շատ անգամ, խաղերէ վերջ, առանց իր ընկերներուն երեւալու, կը ձգէր կ'երթար:

Ի՞նչ էր պատահեր այդ տղուն:

Ինչո՞ւ իր աստղը, որ պահ մը այնքան փայլուն էր, հիմա կը խամբէր յանկարծ: Շատ մարդ չէր դիտեր որոշապէս ասոր պատճառը, ոմանք կ'ըսէին թէ ան փախաք չուսի գնդակի համար, ուրիշներ՝ քիչ մը աւելի չարամիտ, կը տարածայնէին թէ Լեւոն, կ'ուզէ ելլել խումբէն: Բայց չհամարձակելով ուղղակի գործադրութեան դնել իր միտքը, դիտմամբ էր որ լաւ չէր խաղար, որպէսզի իրեն տեղ չտային խումբին մէջ և ինք ալ երթար միանալ ուրիշ խումբի մը:

Իրողութիւնը սակայն շատ աւելի դառն էր: Լեւոն իր ընկերներուն մէջ, իրենց խումբը ամենէն շատ կը սիրէր, իսկ յառաջդիմելու փափաքը իր մէջ մեծ էր:

Սակայն, աւանդ որ իր մէջ բոյն էր դրած մանա-
փիւռ կերք մը, այն անգութ ու անողորմ մոլու-
թիւնը որ խեղճ պատանիներուն իրենց ձեռքով
իրենց սեփական գերեզմանը փորել կուտայ:

Այն օրը ուր իր խումբին շահեցուցած բաժակով
ինքզինքը և իր թաղին խումբը պանծացուցած էր
հանրութեան առջեւ, այդ օրը իրեն, Լեւոնի՛ն հա-
մար եղած էր չարութեան սկիզբը:

Այդ յիշատակելի մրցումէն դարձին, երբ՝ չրջա-
պատուած իր ընկերներով, իր յաղթական մուտքը
կը դործէր թաղին մէջ, իրենց երգերէն պատուհան-
ները ինկած թաղին ազդիկներն ու մայրերը բացար-
ձակ անտարբերութեամբ չէր որ դիմաւորեցին զինքը:
մինչև իսկ Գ.ենց Տիկինը թոյլ տուաւ իրեն որ իր
ընկերներով գայ և իր տունէն դոյլ մը ջուր տանի,
որպէսզի տղաք իրենց ծարաւը յագեցնեն:

Կէս օրին, տուն վերադարձին, ճաշելէ յետոյ երբ
իր ձեռքը գրպանը տարաւ Լեւոն, հանելու համար
հոնկէ իր փողկապը և վզնոցը - զորս մրցումէն վերջ
մուսկած էր անցնել - հոն, գրպանին մէջ, գտաւ թուղ-
թի կտոր մը, որուն վրայ կանացի ձեռք մը քանի
մը տող էր մրտած: Ուրկէ՞ց էր մտած այդ թուղթը
իր գրպանին մէջ. Լեւոն շուտով կրցաւ հասկնալ այդ:
Վրան գլուխը դարդարելէ յետոյ փողոց նետուեցաւ:
Մենք զիտենք թէ ան այդ օրը իր ընկերներուն հետ
չէր. ան թափառեցաւ այդ օրը մինչև երեկոյ Գ.ենց
տան դրան տակ, և երեկոյին, յուսահատ երբ տուն
վերադարձաւ, առտուն մրցումէն արդէն իսկ յոգ-
նած ծանրաբեռնուած էր, կէս օրէ վերջի իր ունեցած
գրազմամբը, և խանգարած իր բոլոր ջիղերը:

Կուշտ և յոգնած ըլլալը պատրուակ բռնելով, ա-
ռանց իջնելու ճաշի, ելաւ իր սենեակը և բոլորովին
թուլցած և ուժասպառ՝ ինկաւ իր անկողնին վրայ:

Իր գրգռուած երեւակայութիւնը իր աչքին առ-
ջեւ բերաւ ընդհուպ պատկերը անոր, որուն, առա-
ւօտուն, մրցումէն վերջ Գ.ենց տունէն ջուր առած
պահուն, իր ետեւէն զինքը դիտելը աչքին զարկած
էր: Քանի անգամներ փորձեց հեռացնել իր աչքերէն
այդ պատկերը, սակայն անօգուտ, միշտ հոն էր նէ
և կը դիտէր իր բոլոր սաստկութեամբ Լեւոնի վրայ:
Առաջին անգամ այդ անիծեալ ժամուն հանդիպեցաւ
Լեւոն այն անասնային և զազրելի հեշտանքի վայր-
կեաններուն, որոնք ուշ կամ կանուխ զինքը պիտի
առաջնորդէին գերեզման:

Այդ օրէն վերջ ամէն օր նոյն բանն էր որ կը
պատահէր Լեւոնի, եւ ան՝ անձնատուր բոլորովին իր
կրքին, մերթ աչքերը պիշ պիշ բացած և շունջը
բռնած և մերթ իր բերանը չորցած, կը կատարէր այդ
գիւլային գործողութիւնը:

Առաջին քանի մը օրերուն չհասկցաւ ան թէ ինչ
էր իր բրտը և ինչ հետեւանք պիտի ունենար, սա-
կայն յաջորդ շաբթու իսկ իր խաղացած մրցումին
միջոցին հասկցաւ թէ ի՛նչպէս մաշած և հալած էր
իր ոյժը:

Սակայն ամէն ինչ անօգուտ էր այլևս: Քանի

քանի առիթներով ան երգուեցաւ ինքզինքին առջեւ
չփորձուիլ անգամ մ'ալ, բայց ապարգիւն, մոլութիւ-
նը արմատ էր դրած իր մէջ արդէն. պողպատէ կամք
մը իսկ հաղիւ թէ կարենար զայն ոչնչացնել և փր-
կել տղան: Միայն թերեւս իր ծնողաց կողմէ խրատ
մը և խիստ հակողութիւն մը զայն կարենային դար-
ձի բերել: Սակայն իր ծնողքը, - ոչ իր հայրը, ոչ ալ
մայրը, - մինչև հիմայ երբէք չէին խօսած իրեն
այդպիսի բանի մը վրայ, հակառակ որ իր 17 տարե-
կանին հասած էր, այլևս ինք ի՛նչպէս կրնար իր
ծնողաց այսպիսի բան մը յայտնել:

Չորս ամիս չէր անցած այդ անիծեալ թուականէն
օր մը առաջ, իր ընկերները իր բոլորովին հիւժած
կերպարանքէն մասամբ թէև հասկնալով տխուր իրո-
ղութիւնը, բայց տակաւին չհամարձակելով իրեն բան
մը ըսել, դիտել տուած էին միայն թէ լաւ կ'ըլլար
որ այլևս քիչ մը հանգչէր և գնդակ չխաղար: Եւ
արդէն, այդ օրուան հետեւեալ ցերեկին Լեւոն կ'իյ-
նար անկողին, մէյ մ'ալ չելնելու համար...:

(Յրահատ) Վ. Մ.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՄ

Ազգիւ Բարեկամս,

Քեզ գրել ձեռնարկեցի այնպիսի նիւթի մը վը-
րայ, որու մասին ծնողքդ չի համարձակեցան քեզի
բան մը ըսել, ուսուցիչներն զանց ըրին քեզ տեղե-
կացնել, եւ դուն ալ չի համարձակեցար իրենց բան
մը հարցնել: Կարգ մը բաներ ի բնէ սուրբ ըլլալով
հանդերձ, ցած մտածումներու ենթարկուելով պիղծ
բաներու երեւոյթը առած են, եւ արգելք մը եղած՝
ծնողաց և զաւակաց, ուսուցչաց և աշակերտաց մի-
ջեւ աւելի մտերմական յարաբերութեանց, եւ ան-
տեղեակ՝ բոլոր այն վտանգներուն, որոնց կ'ենթար-
կուիս անդիտակցարար բայց՝ ճակատագրականօրէն,
չտապեցի քեզ օգնութեան հասնիլ, պարզելով գոնէ
այն քիչ մը տեղեկութիւնները, որ ես ունիմ:

Բնութիւնը բոլոր ապրող արարածներուն և
հետեւաբար մարդուն ալ շնորհած է իրեն նմանները
արտադրելու կարողութիւնը որպէսզի ան կարենայ իր
գոյութիւնը պահպանել: Այս առթիւ ան պարզեւած
է անոր բնական և սուրբ բնազդ մը, սեռային բը-
նազդը: Եւ առանց վարանումի կրնամ ըսել թէ ասի-
կա մարդոց ամէնազօրաւոր բնազդն է:

Այս բնազդը մանկութեան հասակին մէջ թմբեալ
վիճակի մը մէջ կը գտնուի բայց հետզհետէ արթննալ
կ'սկսի, երբ մանկութեան հասակը և տարիքը կը
վերջանան և բուն առնականութեան հասակը և տա-
րիքը կը սկսի: Միշտ այն ատենն է որ երիտասարդ-
ները Ֆիլիքսապէս, մտաւորապէս, բարոյապէս և հո-
գեւորապէս ամենամեծ վտանգներու ենթարկուող վի-

ճակի մը մէջ կը գտնուին հետեւապէս այն ատեն է որ անոնք ամենէն աւելի աջակցութեան եւ առաջնորդութեան կը կարօտին:

Իրենց այս տարիքին երիտասարդները հմայող ամէնամեծ փորձութիւնը այն է, որուն կ'առաջնորդուին սեռային բնագրի միջոցաւ: Մննդեան զգայարանքներու մէջ զգացուած զրգուածը եւ անոնց շիտամէն յառաջ եկած հաճոյքը գտնուող կ'առաջնորդէ գաղտնի փորձութեան մը կամ աւելի ճիշտ գաղտնի մեղքի մը զոր գիջութիւն կ'անուանենք:

Բայց, ա՛ւաղ մեր կարծածէն շատ աւելի երիտասարդներ կան, որոնք դէպի գերեզման կ'երթան, կը փութան, պարզապէս այս դարչելի եւ վնասակար փորձութեան պատճառաւ: Առանց վարանումի կրնամ բնէ թէ՛ այս տողերը կարգացող 13 կամ 14 տարեկան երիտասարդ բարեկամներէս հարիւրին ինըսունը անմիջապէս պիտի հասկնան թէ իրենց կիրարկած գաղտնի մեղքին է որ կ'ախնարկեմ հոս: Եւրոպական դպրոցներու մէջ կատարուած վիճակագրութիւնները կը ստուգեն իմ այս ըսածս:

Ով երիտասարդ բարեկամս, թերեւս դուն ալ այս փորձութեան ենթակայ՝ քու ազագայիդ, քու զաւակներուդ ազագային, քու ազգիդ ազագային հետ խաղալու վրայ ես: Թերեւս խորհած ես թէ այս քու արարքդ կրնայ վնասակար ազդեցութիւններ ունենալ մարմինիդ վրայ, բայց ոչ ոք այդ մասին քեզի բան մը ըսած է եւ դուն ալ ներկայիս վնասակար արդիւնք մը չի տեսնելուդ համար աւելի տեղի տուած ես այդ դարչելի փորձութեան: Քու չարածճի ընկերներուդ փախսանքները ալ աւելի չփոփութեան մատնած են քու մտաղ միտքդ եւ փոխանակ քեզի ես կեցնելու այս սոսկալի մեղքէն, պատճառ եղած են քեզ աւելի մղել դէպի անդունդը:

Բայց գիտցիր որ այս գաղտնի սովորութիւնը առողջութեանդ կ'սպառնայ: Քիչ շատ փորձառու մէկը շատ դիւրութեամբ կրնայ քու դէմքիդ վրայ գրունուած ֆիզիքական նշաններէն եզրակացնել թէ դուն վերոյիշեալ փորձութեան ենթակայ ես: Այս փորձութեան վնասները չափահասութեան ատեն է որ մէջտեղ կ'ելլեն: Անոնց մանրամասն նկարագրութիւնը բըժիշկներուն թողլով, միայն սաշափը կ'ըսեմ թէ, այս արարքին հետեւողը իր մարմինը կատարեալ սնունդութեան կը մատնէ, կը տկարացնէ զայն եւ հետեւապէս անկարող կ'ըլլայ ո եւ է գործի մը ձեռնարկելու եւ յաջողելու:

Բայց միայն այս չէ: Այս սոսկալի սովորութիւնը մտքիդ հաւատարակչութիւնը կը խանգարէ քանի քանի անգամներ տեսնուած են խելացի եւ սրամիտ ուսանողներ, որոնք կարգալ չի գիտնալու չափ բխամիտ եղած են՝ մի միայն այս մոլութեան ազդեցութեան տակ: Մտքի այս անհաւատարակչութիւնը մինչեւ խելագարութեան կրնայ հասնիլ: Բազմաթիւ յիմարանոցներ լի են պատանիներով, երիտասարդներով որոնք յիմարացած են նոյն փորձութեան հետեւած ըլլալուն պատճառաւ:

Այս դարչելի արարքը բարոյական եւ հոգեւորական անկումդ կը պատճառէ: Երբ մարմինը ազամիաքը իրենց բնական վիճակը կը կորսնցնեն եւ կը տկարանան, բարոյական եւ հոգեւորական անկումը անխուսափելի կ'ըլլայ: Եւ անբարոյական երիտասարդ մը ամէն տեսակ ոճրագործութեան ընդունակ է:

Ազնիւ բարեկամս, եթէ դուն այսպէս քու մարմինդ քու միտքդ եւ քու հոգիդ ու բարոյականդ տկարացնես եւ դէպի գերեզման առաջնորդես դուն քեզ, առաջին ոճրագործութիւն մը ըրած կ'ըլլաս քու անձիդ վրայ: Եթէ ազագային զաւակներ ունենաս անոնք եւս ժառանգականութեան օրէնքով պիտի ըլլան տկար՝ մարմնով, միտքով եւ հոգիով, մանաւանդ անոնք եւս իրենց կարգին պիտի հետեւին այդ քու դարչելի արարքիդ: Ահաւասիկ երկրորդ ոճրագործութիւն մը՝ այս անգամ զաւակացդ վրայ: Քու թոռներդ պիտի ըլլան ալ աւելի տկար, եւ այսպէս շարունակաբար: Եւ եթէ քեզի պէս հայ ազգի բոլոր պատանիները այս արարքին հետեւին քանի մը սերունդէն արդէն իւր հայ ազգը կը դադրի գոյութիւն ունենալէ, հայ ազգը որ այսչափ դարերէ ի վեր, վեր պահած է իր գոյութիւնը, իր պատիւը եւ իր փառքերը հակառակ ապրելակերպի բոլոր դժուարութիւններուն եւ դուն, դո՛ւն ազնիւ բարեկամս, դուն պատճառ պիտի ըլլաս քու այս դարչելի արարքովդ ամբողջ ազգի մը անկումին: Ոչ, ես վստահ եմ թէ դուն այս մեղքէն, այս մոլութեան ճանկերէն պիտի ազատես ինքզինքդ:

Բայց անկէ ամբողջովին խուսափելու, արմատապէս բուժուելու համար պէտք է որ անկեղծ փափաք, զօրուոր կամք ունենաս: Ուստի, ֆիզիքական, մտաւորական, բարոյական եւ հոգեկան կեանքիդ սպառնացող այս փորձութիւնէ զզուշանալդ եւ խուսափիլդ ի բոլոր սրտէ խնդրելով, կը մնամ միշտ քու անկեղծ բարեկամդ:

ՍԱՐԴԻՍ Ա.ԹՈՒՆԵԱՆ

Ֆիլիպի

ԿԱՐԴԱՅԵՒ
ԵՒ
ՏԱՐԱԾԵՑԵՒ
"Բ.Մ.Ը.Մ."Ը.

Ի՞նչ էն ԱՅՆՔԱՆ ՀԱՄԱՐԱԽՈՒՈՐ ՀԵԾԱՆԻԻ ,,ՎԵՑ ՕՐՈՒԱՅ“ ՎԱԶՔԵՐԸ

Եւրոպական սրտի թերթերուն մէջ անշուշտ հանդիպած էք հեծանիւի վեց օրուայ մրցմանց մասին գրուած քննարու, և անոնց տրուած բացառիկ կարեւորութեան վրայ հարց տուած թէ ի՞նչ կրնան ըլլալ այդ մրցումները:

Եւրոպայի զանազան երկիրներուն և Ամերիկայի մէջ գոյութիւն ունին հեծանիւի մրցմանց յատուկ «վոլոսթովներ», ուր գրեթէ ամէն կիրակի, արհեստով հեծանիւաւոր կը մրցին հազարաւոր հետաքրքիրներու ներկայութեան. ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը վառ պահելու համար տասնեակ մը մրցմանց տեսակներ հնարուած են: Կան արագութեան, հեռաւորութեան, ընկերովի — ալամերիքէն — և ինքնաշարժ հեծանիւի ետեւէն դառնալու մրցումներ: Այս ամէնը որքան որ մտանաւոր յատկութիւն մը պահանջեն և առաջին եկողին գործը չ'ըլլան, սրտին հետ շատ հեռաւոր կապ մ'ունին մեզ համար, քանի որ դրամի սիրոյն, դրամով է որ կ'ըլլան ու ժողովուրդն ալ հոն կ'երթայ այնպէս, ինչպէս պիտի երթար թատրոն կամ աւելի լաւը՝ եթէ կ'ուզէք — կրկէս:

Ամէն տարի Յրանսայի շրջանը կ'ընեն հեծանիւով որ անագին ազմուկ կը հանէ, ի՞նչ կը կարծէք այդ կազմակերպութեան նպատակը, մարմնակրթութեան ծառայել, սրճոր տարածել: Ոչ, այլ զուտ առեւտրական հաշիւներ, նախ կազմակերպողին, յետոյ մրցումը շահող հեծանիւի վաճառանիշին ի նըպատ ծանուցումի անսահման միջոց մը, որուն դերակատարները զայն կ'ընեն լոկ դրամին համար: Ժողովուրդը կը հետաքրքրուի չափէն աւելի, այո՛, որովհետեւ ամբողջ կը սիրէ քաջալերել այն, որ գերագոյն ճիգեր կը վատնէ, գերմարդկային յոգնութիւններ յանձն կ'առնէ, կը ճարտնչի՝ արեւին, անձրեւին, հովին, ցուրտին դէմ, կը մաքառի անմատչելի, ջիգերը պրկուած, շնչառութիւնը կտրած, մարմինս փոշիներու ու ցեխի մէջ և ոտքի վրայ կենալու անկարող:

Տանդէ իւկ, իր Դժոխքին մէջ չ'է երեւակայած այս կարգի տանջարան մը, հաւատացէ՛ք:

«Վեց օրե՛ր» է, անոնք ալ: Հետեւեցէ՛ք մեզ և պիտի տեսնէք. նախ երեւակայեցէ՛ք քառանկիւնի պնակ մը (որ սակայն երկու հարիւր յիսուն մէթը շրջագիծ ունենայ...) որուն եզերքը բխսն է, ուր կը դառնան հեծանիւաւորները. պնակին չորս եզերքը երեսուն մէթը բարձրութեամբ կանգնեցէ՛ք ամփիթատորոնածեւ նստարաններ ու տանիքն ալ փակեցէ՛ք ապակիով, անա ձեզ «վէլոսթով» մը, 8—10 հազար հանդիսատես կրնայ պարունակել: Պնակին յատակը անկիւն մը գետեղեցէ՛ք մրցորդ խումբերու թիւին համեմատ կրպակներ, մէջը անկողինով, և մնացեալ մասն ալ յատկացուցէ՛ք ճոխ սեղաններու, ուր կէս գիշերէն վերջ: Կայ լայն գասակարգը պիտի գայ ընթերցում մրցումը դիտելու:

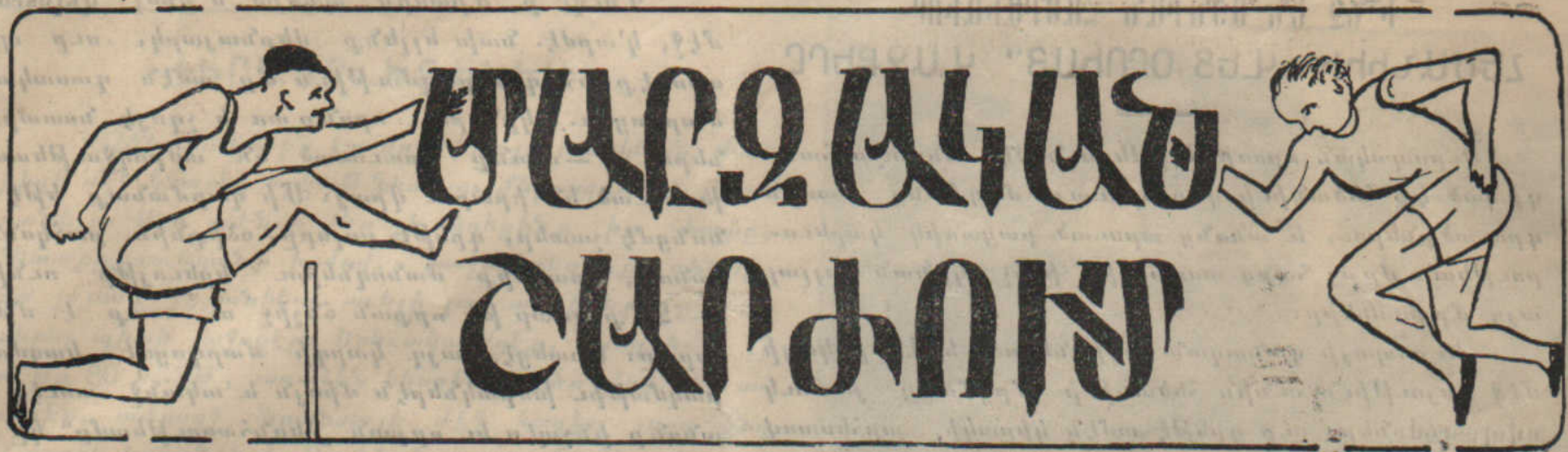
Կ'ուզէ՛ք միասին պոստ մ'ընել վէլոսթովին մէջ, կ'արժէ. նախ ելլենք վերնայարկ, ուր պիտի տեսնէք անագին բազմութիւն մը ամէն դասակարգի մարդոց և: Կիրներու, որոնք առ ի չ'զոյէ նստարաններու — որոնք գրաւուած են ամբողջութեամբ — խռնուած են իրարու վրայ: Մի զարմանաք եթէ անոնցմէ շատեր, գրեթէ բոլորը, օձիքնին, բաճկոննին հանած, բաղնիք մտնողներու երեւոյթը ունին:

— Չէ՛ք զգար թէ որքան ճնշիչ ու տաք է մթնոլորտը: Մօտեցէ՛ք այդ կարգի մարդոցմէ կազմուած բազմութիւ խմբակներէն միոյն և ականջ տուէ՛ք թէ անոնք ինչպէս և որքան «ձեռնհասութեամբ» կը վիճարանին մրցման և մրցորդներուն վրայ: Եթէ բազմութեանէն և տաքէն նեղուելով ետ քաշուիլ ուզէք, ուշադրութիւն ըրէ՛ք չի խանդարելու սա մարդոց դաշտային խնջոյքը — գործնական մարդիկ, որոնք իրենց ճաշն ու ըմպելիքը միասին բերած են, որովհետեւ կրնան ամբողջ օրը հոն անցնել մինչեւ առաւօտեան ժամը վեց, երբ ամէն օր այդ ժամուն վէլոսթովը կը պարպուի մաքրուելու համար — ժամ մը վերջ վերստին բացուելու պայմանաւ:

Եթէ կը փափաքիք — եւ կ'արժէ — քիչ մ'ալ վարը, «պնակին յատակ»ը երթանք դիտելու թէ ինչպէս սա հանդիսական զգեստով պարոններն ու օրիորդները առատօրէն հարիւր, հինգ հարիւր կամ հազարնոց «տոմս»եր կը նուիրեն սա շրջանը ամենէն արագ դարձողին — եւ անա զանգ մը, պայթիւն մը, կը թռին անոնք, կը դառնան, ինչպէս փոքր տղոց ինքնաշարժ շոգեկառքերը: Ակնթարթի մը մէջ շրջանը եղած է, առաջին անցնողը նուէրը կ'ստանայ եւ դարձքը կը շարունակուի, երբեմն ոգեւոր ու յաճախ դանդաղ, մինչեւ նոր նուէրի մը ծանուցումը:

Կ'ուզէ՛ք մօտենալ բուն դերակատարներուն, անա անոնցմէ զլիւսաւորները — սա խալական եռագոյնի մը մէջ փաթթուած միջահասակ հեծանիւաւոր Ժիրարտէնկօն է, «քամբիսոնիսիսօն» (ախոյեաններու ախոյեան), ամբողջ Խալիոյ պարծանքն և միջազգային հեծանիւաւորներու թագաւորներէն մին, որ «երկու անգամ միլիոնատէր» ու իր արհեստին մէջ ամենէն աւելի շահողն է: Ահա այս մրցման մէջ անոր ընկերակիցը Վան Քէմբէն, հոլանտացին, հոչակաւոր մասնագէտ մը այս կարգի մրցմանց. անա երկու ամերիկացիները՝ Մաք-Նամարա՝ որուն դէմքին վրայ ժպիտ մը տեսնել անկարելի է, և Հօրան՝ որ կը «դառնայ» հակառակ իր ուսին վրայ վիրակապի մը — ըսենք՝ քաջաբար, եթէ ոչ դրամի սիրոյն: Ահա մրցորդներուն երիցազոյնը՝ Ճիօրճիթի, խալացի, և կրտսերները՝ Վամպսթ, Փրանսացի, և Պուկման Պելթ:

Երկու խօսք ալ անոնց գործելակերպին մասին, իւրաքանչիւր խումբ երկու մրցորդէ կազմուած է, առաւօտուն երբ «վէլոսթով»ին մէջ մարդ չ'կայ և «դարձք»ը հանդարտ է, ընկերներէն մին կը քնանայ մինչեւ կէս օր, ու կարելի եղածին չափ հանգստուէտ պայմաններու մէջ խնամուելէ վերջ կ'անցնի իր ըն-

ՖՈՒԹՊՕԼ

ՌՈՒՍԱՆԻԱ - ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ 6:1 (3:0)

Մէկ ամիս շարունակ թերթերը զբաղեցան այս մրցումով որ տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի 25 Ապրիլ 926 տեղւոյս Romcomit-ի դաշտը եւ վերջացաւ ի նպաստ Ռուսանիոյ:

Թերթերուն հետ ըսուր Պուլքէշցիներն ալ այն կարծիքը ունէին թէ Պուլկարիան ամեն կերպով յաղթանակը պիտի տանի. մանաւանդ երբ վերջին օրը թերթերուն մէջ կարդացուեցաւ Պուլկար խումբին խաղացողներուն ցանկը՝ անուններով, որոնց կարգին Վառնայի «Թիչա» խումբը, որ անցեալ տարի Բաթաւոր յաղթութիւններ տարած էր տեղւոյս լաւագոյն խումբերուն դէմ: Դեռ ժամը շուկէսն էր՝ արդէն դաշտը ամբողջութեամբ լեցուած էր խուռն բազմութեամբ: Ժամը 5ին 10 վայրկեան մնացած դաշտ ելան Պուլկարները իրենց խմբապետին առաջնորդութեամբ: 5 վայրկեան յետոյ դաշտ ելան Ռուսանացիները ուսմէն ֆետեռասիօնի ֆութպօլի ճիւղի նախագահին առաջնորդութեակը. ժամը 5ին 3 վայրկեան մնացած դաշտ կուգայ խաղին դատաւորը ու ազգարարող առաջին սուլիչը կը սուլէ. կը ներկայանան երկու խումբերու խմբապետները. քիչ յետոյ երկու կողմի խաղացողները ի մի հաւաքուելով զիբար կ'ողջունեն ու ճիշդ ժամը 5ին կը սկսի խաղը: Առաջին վայրկեաններուն Պուլկարները կը մօտենան Ռուսա-

կերոջ տեղը, իսկ երեկոյցիան կամ գիշերը երբ պէտք կ'ըլլայ, «դառնալ» լրջօրէն, արագութեամբ, ժամը 35—40 քիլօմէթր, ընկերներէն մին կ'ընէ 10 շրջան եւ կ'ուզայ մարձուելու եւ փոխադարձաբար: Ընդհանուր առմամբ չափազանց յոգնեցուցիչ եւ հիւժիչ աշխատութիւն մը, որ սակայն կը տարուի շնորհիւ տաատ օրավարձերու, որոնց վրայ կ'աւելնան նոյնքան եւ թերեւս աւելի առատ նուէրները:

Այս բոլորին մէջ ամենէն անհասկնալին ամբոխին հողերանութիւնն է. մինչ հեծանիււորները լայնօրէն վճարուած են այդ թիարանին մէջ գործելու համար, հանդիսականները իրենք է որ կը վճարէն նոյն այդ դերին համար...:

Փարիզ Ժ. Ե.

նական բերդին բայց ի գործ դրած ջանքերնին բուրն ալ սպարդիւն կ'անցնի. խաղը կը սկսի աւելի աաքնալ, մերթ պուլկարներուն մերթ ուսմաններուն բերդերուն առջեւ ու այսպէս 10 վայրկեան խաղալէ յետոյ գնդակը կ'անցնի Ռուսանացիներուն աջ բաց յառաջագահին ոտքը որ յառաջանալով գնդակը կը ձգէ պուլկարներուն բերդին առջեւը, այդ միջոցին բերդապահը բերդը կը ձգէ ու կը նետուի գնդակին վրայ գոր կ'ազատէ. բայց գնդակը բերդին սահմաններուն մէջ կ'անցնի Ռուսէն յառաջագահներէն աջ մէջ խաղացողին որ զօրաւոր հարուածով մը կը նշանակէ առաջին նշանակակէտը ի նպաստ Ռուսանիոյ: Ի տես այս նշանակակէտին բոլոր խաղացողները ներկաներուն կեցցէներէն քաջալերուելով աւելի կը կանոնաւորեն իրենց բասերը ու խաղը կ'անցնի ուսմանացիներուն ներկաներէն շատերը տեսած ըլլալով «Թիչա» ի անցեալ տարուան խաղացողները, որոնք այս անգամ եկած էին Պուլկարիան ներկայացնելու, միշտ այն յոյսը ունէին թէ վերջին վայրկեաններուն պուլկարները պիտի սկսին յարձակողականի. բայց անոնք ալ մեզ նման յուսախար եղան. երբ առաջին կիսախաղը լրանալու 10 վայրկեան մնացած էր Ռուսէն յառաջագահներէն մին նշանակեց երկրորդ նշանակակէտը որ հետեւանքն էր առաջին բաժանումին մէջ եղած բենալթիի մը: Այս նշանակէտէն յետոյ պուլկարները աւելի յուսալքուեցան ու գնդակը մնաց միշտ իրենց բերդին մօտ ու դարձեալ առաջին նշանակէտին նման այս անգամ ալ պուլկար բերդապահին սխալ մէկ շարժումին վրայ Ռուսանացիները իրենց ի նպաստ Յրդ նշանակակէտը կը նշանակէին: Այսպէս վերջացաւ առաջին կիսախաղը 3:0:

Բ. կիսախաղը նոր սկսեր էր երբ պուլկարները դարձեալ նշանակէտ մը ընդունեցին ուսմանացիներէն եւ հազիւ թէ այդ նշանակէտին վրայ 3 վայրկեան անցած էր Պուլկարները նշանակեցին առաջին եւ վերջին նշանակակէտը ի նպաստ իրենց բայց հազիւ թէ գնդակը կեդրոնէն մեկնած էր ուսմէն կեդրոնի յառաջագահը գնդակը կ'անցընէ կեդրոնի միջնապահը որ իր կարգին իւր քովի ընկերոջ կ'անցընէ եւ ան ալ պուլկար յետապահը անցնելով զօրաւոր հարուածով մը կը նշանակէ Յրդ նշանակակէտը: 5 վայրկեան յետոյ ուսմանացիները կ'ընեն 6րդ նշա-

ԲԱՐԻՉԻ ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԳ ՏԱՐԵԳԱՐՁՐ

Փարիզէն կը գրեն. — Իր կազմութեան երկրորդ տարեկարծին առիթով, Հ. Մ. Ը. Մ.-ի Փարիզի հայ արիւնքու խումբը, ընտանեկան հանդիպում մը կազմակերպած էր ընտանեկան ծոցին, Փարիզի շրջակայ Մէտոնի անտառին մէջ: Հրաւիրուած էին արիւնքու ծնողներն ու հե-

րորդ և երրորդ կը հանդիսանան Հրանտ Դերձակեան և Մելքոն Սահակեան:

Հինգ սքառւտ առաջնորդներ ու փոխ առաջնորդներ ու ապա չորս գայլուկներ սքառւտական դաւանանքի իրենց խոստումը հանդիսաւոր կերպով կ'արտասանեն:

Ամէնէն վերջ, ծեր սքառւտը՝ Պ. Թ. Մեծատուրեան կը խօսի իր փոքրիկ սքառւտ բարեկամներու հետ:

Նսսած նոյն կարգով՝ Փանթարեան, Ս. Կարապետեան, Կարապետեան, Ասատուր, Օ. Գրիգորեան:

Ոսփ ձախէն աջ՝ Վերալի, Գամիւր, Միքիլ, Տեղեկեան, Թուրքի, Ծանեան:

Լուս. Գ. Նոյնի

Մօնտրանսիի մեջ բաժակի մը մրցման յաղթական Հ. Մ. Ը. Մ.-ի Ֆուրպօլի Ա. խումբը յաղթանակէն վերջ տաքքորուղ հասարակութիւնը: Տեղի ունեցան կարգ մը հանդիսաւոր արարողութիւններ, ուրկէ վերջ հասարակութեան ներկայացուցեցան արիւնքու տարուան մը աշխատանքին ու գործունէութեան պատկերը:

հուն, հայրական գործով մը: Այս հանդիսաւոր արարողութիւնէն վերջ խումբին վարիչը Պ. Ա. Պէրպէրեան, շնորհակալութիւն կը յայտնէ ներկաներուն:

Ոչինչ այնքան գրաւիչ ու սիրտփարար է, որքան մեր պատանի տղոց լռիկ աշխատանքը: Հայ արիւնքու կազմակերպութիւնը արտասանմանի մէջ լաւագոյն ազդակներէն մէկն է տոնիկ շունչի պահպանման:

Հ. Մ. Ը. Մ.-ի խումբը, 3—4 նշանակէտով յաղթեց «Կարէն» խումբին:

Առաջին կիսախաղը հաւասար արդիւնքով վերջացաւ, —1—1: Բայց երկրորդ կիսախաղին մերկաները տիրապետեցին խաղին, և Ս. Կարապետեանի քաշած մէկ ֆօնըրին վրայ, Ասատուր գլխով նշանակեց երրորդ կօլը:

Խումբը իր բանակատեղը հաստատած էր դաշտին մէկ անկիւնը: Տպաւորիչ լուծեան մէջ, վարչութեան ատենապետ Պ. Յ. Դոնուսի կը կատարէ նախ սքառւտներու դրօշին յանձնումը ու ապա մրցանակներու բաշխումը կէտերու առաւելութիւն շահող արիւնքուին:

Հակառակ աննպաստ օդին, քանի մը հարիւր հոգի ներկայ էին մրցումին:

Խումբին լաւագոյն սքառւտը կը յայտարարուի Միքայէլ Յակոբեան որ առաւելագոյնը ըլլալով կը շահի 22 կէտ և կը ստանայ արծաթեակ մը: Իսկ երկ-

Վերջերս կազմակերպուած մրցումներուն մէջ, ութը հայ կոփամարտիկներ ալ յաղթուեցան: Ճէն Մաք և Աթաշեան պատուաւոր պարտութիւնով դուրս եկան գլխաւոր մրցումներէն, իսկ միւսները նօք աուր կամ ապակոսն ըրին:

նակակէտը ի մեծ զարմանք ներկաներուն, սրօնք բուրն ալ ինչպէս որ ըսինք, եկած էին այն հաստատ համոզումով թէ յաղթութիւնը Պուլկարիոյ պիտի պատկանի:

Հիպէթ, մարմնով և ծանրութեամբ գերակշիռ ըլլալով, չորրորդ ռաունսին ատիպեց իր հակառակորդը Մասիս, որ ապակոսն ընէ:

Ընդհանուր առմամբ իբրև սքորքմէններ Պուլկարները լաւ տպաւորութիւն թողուցին ներկաներուն վրայ. խաղի տեսակէտով մի միայն խմբապետին էր որ կրցաւ քիչ մը շունչ դնել խաղին մէջ. գլխաւոր պակասին բասերը ճիշտ տեղը չկրնալ տալերին էր:

Պուրժօլէն (Ֆրանսացի), երրորդին նօքաուր ըրաւ Զարպանէլեանը: Պէշիբեան, աչքը վիրաւորուած ըլլալուն համար, չորրորդ ռաունսին լքեց մրցումը: Մելքոնեան, անարժէք կոփամարտիկ մը, երկու անգամ գետին իյնալէ վերջ լքեց խաղը:

Վերջին պահուն մեզ կը տեղեկացընեն թէ Մայիսին դարձեալ մրցելու համար քաղաքս պիտի ժամանէ Պուլկարիոյ ներկայացուցչական խումբը:

Սերլեան, առաջին չորս ռաունսներուն տիրապետեց իր հակառակորդին, բայց հինգերորդին նօքաուր եղաւ, ստամոքսին ծանր հարուած մը ընդունելով: Թորոսեան երրորդին նօքաուր եղաւ իտալացի կոփամարտիկէ մը:

Թղթակից

Ճէն Մաք (հայ) կէտերով պարտուած նկատուեցաւ թէև, բայց սրահին մեծամասնութիւնը հակառակ կարծիքէն էր: Դարձեալ կէտերով պարտուած հռչակուեցաւ հայ լաւագոյն խաղացող մը, Աթաշեան:

ՇՈՒՄԷՆ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 25-ին Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Հայ արիներու երգմանց արարողութիւնը և արիներու խումբի դբօջակի օրհնութիւնը: Կը մասնակցէին թւով 15 արիներ:

Կէսօրէ յետոյ Ազգ. վարժարանի պարտէզին մէջ, մասնաւորապէս արիներու կողմէ պատրաստուած բազմաթիւ տակ կատարուեցան արիներու քննութիւնները որոնք անցան շատ յաջող:

Իբր քննիչ խմբապետներէ դառն կը մասնակցէին նաև, Վահան Շամտանճեան, Պարոյր Ասկերիչեան և Տօքթօր Յովհաննէս Մանուկեան:

Մայիս 3-ին տեղի ունեցաւ արիներու գնացքը, դէպի հեաեւալ գիւղերը, Օսմար, Թրօիցա, Չաթալար, Տիվանաօլօ և վերադարձ Շումէն — 31 քիլօմէթր ճամբորդութիւնով:

Արիները Օսմարի լեռնաշղթային վրայ կանգ առին հնաւանդ եկեղեցիի մը առաջ, որ կը գտնուի 55 մէթր բարձրութեամբ ժայռի մը մէջ քանդակուած. արիները լաւ մը դիտելէ յետոյ այդ հնութիւնները անցան Թրօիցա գիւղը ուր աչքէ անցուցին նաև կտաւ դորձող և եփող մեքենաները, Չրաչարօ, որոնք 500—600 տարուան գոյութիւն ունին այս գիւղին մէջ:

Աչքէ անցուցին շրջակայ լեռնաշղթան, անտառները, ծանօթանալով զանազան լեռնային ծաղիկներու, ծառերու, բանջարի քանի մը հատ օձեր, որոնցմէ մէկը թունաւոր:

Օձերը միացնելէ յետոյ խնամքով մը տեղափոխեցին զանոնք սթիթի մէջ:

Եւ զո՞ն տպաւորութեամբ վերադարձան քաղաք:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Շումէնի արիները քննութեան մէջ
7 Ապրիլ 1926ին «Բրուժովի Բօրթիներուն վրայ

Թ. ՓԱՋԱՐՃԸՔ

ԴՐՕՇԱԿԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԸՆԾԱՆԵՐՈՒ ԵՐԴՈՒՄԸ

Հ. Մ. Ը. Մ. ի տեղւոյ Մասնաճիւղը, մօտ երկու ամիսէ ի վեր սկսած է իր կիրակնօրեայ դասախօսութիւններուն: Թափափելի էր որ դասախօսութիւնները տեղի ունենային գոնէ շաբաթը երկու անգամ, մասամբ շօշափելի արդիւնք մը ձեռք ձգելու համար: Մանաւանդ որ տեղւոյ կազմին մէջ գտնուող անդամները զարբական պատաններ ըլլալով, գրեթէ Ազգ. նախակրթարան իսկ չեն աւարտած եւ անտեղեակ են Ազգ. Պատմութեան՝ որը ամենակենսականն է:

Ճիշտ այս նկատմամբ վարչութիւնը դասախօսութիւնները շաբաթը երկու անգամի բարձրացնել որոշե

ր, յասկացնելով գիշերային պահեր, բայց սոյն կաշտերու որոշման ընդառայ չեն գացած ձեռնարկներ նկատուելով գիշերային անպատեհութիւնները:

Առ այժմ, Մ-ըր իր մէջ կը հաշուէ 24 նորընծայ արիներ: Արլէրիզմի նախնական փորձեր միայն տեղի կուրենան՝ անդամներու մեծ մասին առողջական բուական արժեք գուրկ ըլլալուն եւ անհամապատասխան տարիքին պատճառաւ: Իսկապէս, կը բաւէ տղոց վրայ թեթեւ ակնարկ մը նետելով հասկնալ տարագրութեան գործած աւերները անոնց Ֆիզիքականին վրայ: Անոնք ընդհանրապէս իտեղծ, վիճի եւ տղոյն են: Գլխաւոր պատճառը այն է որ անոնք, մեծամասամբ բարեկեցիկ դիրք մը չունենալուն, գուրկ են սննդաբար կերակուրներէ երկրորդ արհեստաւորներու ֆոյ իբր աշխատանք իրենց տարիքին եւ ուժին անհամապատասխան աշխատանքով բեռնաւորուած են:

Երգման արարողութիւնը Թ. Փաղարճըքի մէջ

Այս բոլոր անպատեհութիւններու Դ.դ մ.դը կը դիմադրէ բնութեան ծոցին մէջ իր կատարած արեւաներով եւ բացօդեայ շուքական մարմնամարզներով:

**

Մասնաճիւղիս նորնծայ արիներու քննութիւնը ամիս մը առաջ յաջողապէս աւարտած ըլլալով. Չասկին (4 Ապրիլ) Ս. Պատարագի աւարտումէն յետոյ, դրօշակի օժման եւ նորնծայ արիներու երգման արարողութիւնը կատարուեցաւ, խումուն բազմութեան մը ներկայութեան, եկեղեցիի բակին մէջ, նախագահութեամբ Տէր Պատկ Բնն. Տնիկեանի:

Այս առթիւ, հրաւիրուած էին Ազգ. մարմիններ, տեղւոյս Պուլկ. սփառուները եւ «Ռաճճի» ընթ. միութեան վարչութիւնը:

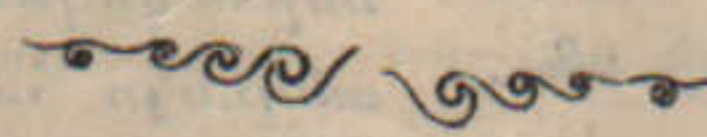
Արիները յաջորդաբար իրենց երգումը կատարելէն յետոյ. Արժանապատիւ նախագահի կողմէ խօսելու հրաւիրուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ. ի ասեմագլխի՝ Պ. Յարութիւն Ուրբաթեան, որ ակնարկ նր նետեց երեկուայ սերունդին կատարած դերին եւ այսօրուաններու կատարելիքին վրայ:

Յետոյ, Պուլկ. սփառուները հիւստիւնեցան Ազգ վարժարանի սրահը՝ ուր տեղւոյս Պուլկ. կիմնագիտի գծագրութեան ուսուցիչ՝ արձանագործ Պ. Գրիգոր Ահարոնեան Հ. Մ. Ը. Մ. հ վարչութեան կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց Պուլկ. սփառուներուն՝ իրենց բերած մասնակցութեան համար:

Փոխադարձեց Պուլկ. սփառուներու խմբապետը, վեր առնելով սկաութի գովուքը: Պուլկ, եւ հայ արիները փոխնիփոխ երգելէ յետոյ տղանց կատարեցին բաղաճին մէջ:

Իժբախտաբար, տեղւոյս Հայ արիները, այսպիսի հանդիսական օրերուն այնքան վարակու տրամադրութիւն կ'ունենան եւ կաներկին որ «աջ» եւ «ձախ» դարձն իսկ կը շփոթին, ինչ որ սովորական բան մըն է իրենց համար: Շատ լաւ պիտի ըլլար, եթէ մեր արիները քիչ մը աւելի ուշադիր ըլլային Պ. խմբապետին կամ վարչին հրամաններուն: Պէտք է քաջ գիտնան որ արիին ամենամեծ արժանիքն է՝ ոչ թէ այսպիսի ուրախ, հանդիսական օրերուն շուարիլ՝ այլ ամենաձանր աղէտի մը պահուն իսկ պաղարիւն ըլլալ եւ մտածել ընելիքի մասին:

Թ. Պ. Ա. Կ. Յ.

ՊՈՒԼԿԱՐ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ինչպէս ամէն տարի այս տարի ալ Սօֆիայի մէջ տեղի ունեցաւ ըստ կարգի երրորդ «Զատեական թուրնի» ներք:

Սոյն թուրնիներուն որը կը տեւէ մէկ շաբաթ. կը մասնակցէին Պուլկարիոյ բոլոր մարզական ակումբները կատարելով աթլէթիք և ֆութպօլի մրցումներ:

Մայիս 2-ին կիրակի օր առաւօտեան ժամը 11-ին բոլոր ակումբները իրենց աթլէթիք և ֆութպօլի խումբերով հաւաքուած էին Սվ. Նելիօքի եկեղեցւոյ հրապարակը ուր Ֆէտէրասիօնի նախագահը պ. Տ. Ի. վանով բարի գալուստ մաղթեց և բացատրեց օրուան նշանակութիւնը որմէ վերջ մասնակցողները կազմեալով թափօր մը՝ որուն կը մասնակցէին նաեւ Պուլկարուտեան կազմակերպութիւնը և Որսորդաց Միութիւնը, ուղղուեցան «Վասիլ Լէվսքի»ի արձանը, որուն վրայ ծաղկեղսակ մը դնելէ վերջ շրջեցան քաղաքիս զլխաւոր փողոցները:

Օդին աննպաստ ըլլալուն պատճառաւ ցորեկէ վերջ ըլլալէ աթլէթիք մրցումները յետաձգուեցան Մայիս 3-ի երկուշաբթի օրուան:

Մրցումները տուին հետեւեալ արդիւնքները:

100 մ. վազք. — 1. Մուրտաթով «Ֆ. Բ. 13» 11 3/5 երկ., 2. Գ. Բէթրուչով «Լէվսքի», 3. Կէօրկիէվ «Լէվսքի»:

400 մ. վազք. — 1. Գ. Բէթրուչով «Լէվսքի» 57 4/5, 2. Պօպէվսքի «Սլավիա» 63 4/5, 3. Ն. Բէթրուչով «Լէվսքի»:

1500 մ. վազք. — 1. Բ. Բէէվ «Լէվսքի» 4 վ. 37 երկվ. (նոր պուլկարական ռէքօրը հինը 4 վ. 45 երկ.)

2. Իվանով Ֆիլիպէէն 4 վ. 40:

110 Յանկարու. — 1. Բւբս Սուրին, «Ա. Ս. 23» 19 4/5 երկ. 2. Իվան Սէլվէլիէվ «Ա. Ս. 23» 20 երկ. 3. Գ. Բալաշէվ «Սլավիա» 20 4/5 երկ.:

Սկաւառակ. — 1. Բ. Իվանով «Ա. Ս. 23» 32.39 մէթ. 2. Մ. Բէնչէվ «Օ. Բ. 25» 32.305. 3. Պ. Քրօնսուէվ «Ա. Ս. 23» 29.35 մ.:

Նիզակ. — 1. Բ. Իվանով «Ա. Ս. 23» 44.21 մ. (պուլկարական հին ռէքօրը կը կոտրէ, հինը՝ 42.80 մ. 1924) 2. Վ. Պօսիֆով «Ա. Ս. 23» 39.62 մ. 3. Քօնսպաշէվ, Ռուսուք 33.96 մ.:

Գունդ. — 1. Մ. Բէնչէվ «Օ. Բ. 25» 10.48 մ. 2. Բ. Իվանով «Ա. Ս. 23» 9.85 մ. 3. Քրօնսուէվ «Ա. Ս. 23» 9.40 մ.:

Բարձ. Յատկել. 1. Քր. Յրիստով Ռուսուք 1.62 մ. (կը կոտրէ պուլկ. ռէքօրը հինը՝ 1.59 մ. 1924) 2. Պօյաճիէվ «Ա. Ս. 23» 1.54 մ. 3. Տիչէվ «Ա. Ս. 23» 1.52 մ.:

Երկայն. Յատկել. — 1. Գ. Բէթրուչով «Լէվսքի» 6.49 մ. (կը կոտրէ պուլկ. և իր ռէքօրը 6.34 մ. 2. Քօնսպաշէվ Ռուսուք 5.81 մ. 3. Սըրմով «Պէնքօվսքի» 5.49 մ.:

Յող. Յատկել. — 1. Ն. Պօյաճիէվ «Ա. Ս. 23»

3.5 մ. 2. Իւրա Քրասէրու Ռուսէ. 2.95, 3. Իվ. Սէլվիլիէվ «Ա. Ս. 23» 2.9 մ.:

Տեղի ունեցաւ նաեւ 4x100 դրօշարչաւ, որուն կը մասնակցէին 6 խումբեր: Առաջին հանդիսացաւ «Ա. Ս. 23» խումբը կարելով միջոցը 52 2/5. 2. «Սըլավիա», 3. «Ֆ. Բ. 13»:

Ինչպէս երկու տարի շարունակաբար, այս տարի ալ առաջնութիւնը շահեցաւ «Ա. Ս. 23»-ը շահած ըլլալով 76 կէտ, 2. «Լէվսքի» 44 կէտ, 3. «Օ. Բ. 25» 15 կէտ:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԲՍՈՒՒ ՇՈՒՐՁ

Զայնակցելով «Մարզիկ»-ի երկրորդ թիւին մէջ Պր. Գ. Ճօլօլեանի ըրած դիտողութեան, կ'աւելցնեմ թէ՛ միջազգային պատկանեալ մարմիններու մեր հանդամակցիլը պատճառ մը չէ որ անոնց հրահանգներուն չի հետեւինք: Միջ. Ողիմպիական Յանձնախումբը իբր բարոյական սեխականատէր «Ողիմպիական» — Օլիմպիք — անունին, արգիլած է անոր գործածութիւնը ու եւ է մարզական հանդէս մը որակելու համար:

Սկզբունքով արդէն, եթէ ոչ ծիծաղելի, դոնէ, աւնուազն, անիմաստ է «ողիմպիական խաղեր», «տարեկան ողիմպիական» կոչել սովորական քանի մը վազք և «նետեղ»ներ, չէք կարծեր թէ «արլէրիզմի առաջնութեան մրցումներ» կամ «արլէրիզմի սարեկան պիտոյեանութեան խաղեր»ը աւելի իմաստալից է:

Աթլէթիզմի եղանակին բացման նախօրեակին պէտք զգացի այս խնդիրը կրկին արծարծել և կը կարծեմ թէ զայն փափաքուած եղանակով — որ տըրամարանականն է — չ'իրագործելու (ու եւ լուրջ պատճառ մը չկայ):

Փարիզ Ժ. Ե.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.-ի 4րդ մ-դի վարչութիւնը, իր շը նորհակալութիւնը կը յայտնէ Փափաղեան եղբարց՝ տեղւոյն հայ արիւնքու իրենց նուիրած դրօշակին առթիւ, ինչպէս նաեւ Պ. Գրիգոր Ահարոնեանի, նշանակները նկարելու աշխատանքը յանձն առնելուն համար:

Շնորհակալութիւններ նաեւ Օրիորդը Ազաւնի Միքայէլեանի և Եղիսաբէթ Տօնիկեանի քօքարտարաշխութեան իրենց բերած աշխատանքին համար:

Հ. Մ. Ը. Մ.-ի

Թ. Փաղարճըքի վարչութիւն

Տպագրական քեֆանիփ պատճառներով «Հ. Մ. Ը. Մ.»-ի Ապրիլի քիւր յապաղումի ենթարկուեցաւ: Ապրիլի եւ Մայիսի քիւերը լոյս կը տեսնեն միացած:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ ՊԱՐՔԵՐԱԿԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. ԻՆՏԵՐԱՆ

ԳԻՆ 5 ԼԷՎԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

	Վեցամսեայ	Տարեկան
ՊՈՒՂԿԱՐԻԱ	30	60 <i>լէվա</i>
ՌՈՒՄԱՆԻԱ	60	120 <i>լէվ</i>
ԹՈՒՐԿԻԱ	100	180 <i>դրա</i>
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	10	20 <i>ֆրանք</i>
ԱՄԵՐԻԿԱ	1	2 <i>տոլար</i>

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

- ՀՐԱՆԳ ԷՄԻՐԵԱՆ — ՍՕՖԻԱ Բլոգաս Պանսի քիւ 4
- ԹՈՐԳՈՐ ՀԷՔԻՄԵԱՆ — ՖԻԼԻՊԷ „Պանֆա Ասպարեզ“
- ԱՐԱՄ ՔԻՒՐՏԵԱՆ — ՎԱՌՆԱ Ուլ. Թրոնովսկա 15
- ՆՈՒՊԱՐ ԶԱՔԸՐԵԱՆ — ՌՈՒՍՏՈՒԳ Տոնտովա 71
- ԱՐԱՄ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ — ՊՈՒՐԿԱԶ Ֆերսիմանսովա 17
- Պ.ԵՓՐԵՄԵԱՆ — ՇՈՒՄԷՆ Արմենսկա չարս 826
- ՅԱԿՈՒ ՊԱՆՊԱՆԵԱՆ — ՀԱՍՔՕՎՕ
- Գ. ԱԱՀԱԿԵԱՆ — ՍԼԻՎԷՆ Զասովնիֆար
- Գ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ — Արմէնսքո ուչիլիքիքի — Սթ. Զակորա
- Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ — Թ. ԲԱԶԱՐՅԸԳ Թ. սնկո վաճառատուն
- ԹԱԳԻՈՐ ԳՈՒԶԵԱՆ — ՊՕՐԻՍՈՎԿՐԱՏ

Անոնց պէտք է դիմել բաժանորդագրուելու համար

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՆԽԻԿ Է

„ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ“

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք որ Հ. Մ. Ը. Մ. Յուլիանոսանի ճրջ. Վարչութեան որոշումով Արեւի մեջ լոյս կը տեսնուի «Նոր Սերունդ» անուն պարբերաբեր մը: Ա. քիւր ստացան արդէն յաջողութիւն կը մաղթենք: